

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:
BENEDEK MIHÁLY alezredes

Segédszerkesztő:
Dr. BÁNYAI LÁSZLÓ százados

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
II. KERÜLET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.

Postatakarékpénztári
csekk számla:
25.342.

Megjelenik:
minden hónap 1-én és 15-én
Telefon: 153-079.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Fordulóponton.

Testületünk történetének utolsó két évtizede a fejlődés korszaka. Területi alakulataink átszervezése, nyomozórendszerünk gyökeres átújítása, közlekedési és híradó szerveink megszületése, szabályzataink és segédleteink korszerű átdolgozása, szakirodalmunk lendülete, kiképzési és oktatási rendszerünk teljes újjáépítése, karhatalmi alakulataink jó felszerelése és felfegyverzése, a gépkocsiellátás biztosítása és fejlesztése, a tábori csendőrség felépítése stb. mind állomása és eredménye volt a folyamatos korszerűsödésnek, amely magasra emelte a testület teljesítményeit és közértékelését.

Volt időszak, amikor a csendőrség szervezete, felkészültsége, szolgálati módszere és teljesítménye elavultnak látszhatott; ma már mindez kifogástalanul hozzáfejlődött nemcsak a békeidők eseményeihez, hanem a háborús követelményekhez is.

De bármennyire értékeltük is testületünk fejlődésének ütemét és mértékét, bármennyire szükségesnek és jónak tudtuk is mindent, ami ennek érdekében történt, mégis, mindig bennünk volt az érzés, hogy még többet, jobbat és eredményesebbet teljesíthetnénk, ha feladataink nem nyugodnának csak a hivatásos csendőrség vállain, hanem módot lehetne találni arra, hogy szükség esetére tartalékunk is legyen úgy, mint a honvédségnek.

A háború ma már nemcsak a hivatásos katonák ügye; nem is csak a védköteles hadseregek mérkőzése, hanem a nemzetek teljességének az élet és halál végletéig felfokozott tusája. A közbiztonság védelme is honvédelem. Nemcsak a hivatásos közbiztonsági szervek ügye és érdeke, hanem az egész nemzeté. Fenntartásához, rendes viszonyok között, elég a csendőrség hivatásos létszáma, de ha a rendkívüli viszonyok olyan követelményeket hoznak, amelyekhez a békeméretezésünk nem elegendő, méltán fordulhatunk segítségért ahhoz, amelynek érdekeit védjük: a polgári társadalomhoz.

Az első világháborúban és azután is többször voltunk megerősítve nemténylegesen honvéd legénységgel. Sokan voltak közöttük, akik kiváló igyekezettel végezték dolgukat, általában azonban a megerősítésnek ez a módja nem elégítette ki a közbiz-

tonsági szolgálat igényeit, válságos időkben pedig nem bizonyult helytállóknak. A csendőrségnek kiképzett és állandósított saját tartalékállományra van szüksége; olyanra, amely nemcsak összességében, de tagjaiban egyénenként is megfelel a közbiztonsági szolgálat szellemi és erkölcsi igényeinek.

A honvédelmi törvény adta meg erre az első lehetőséget, amikor kimondotta, hogy a katonai szolgálatra besorozottak, amennyiben csendőrségi szolgálatra alkalmasak, tényleges és tartaléki szolgálati kötelezettségük teljesítésére a csendőrséghez is beoszthatók. A folyó év augusztus havában valósult meg első ízben a törvénynek ez a rendelkezése: bevonult a tartalékos csendőrtisztek első csoportja és a csendőrzászlóalj sorlegénységének első sorványa.

Köszöntjük első nemténylegesen bajtársainkat testületünk és hivatásunk közösségében. Tudjuk: sok minden újszerű lesz előttük nálunk. Talán csak az nem, hogy itt is katonáknak kell lenniök, — de olyanoknak, amelyeneket a Szolgálati Szabályzat örökszép mondatai megmintáztak. Ez az első feltétele annak, hogy körünkben megmaradhassanak, de annak is, hogy jó csendőrökké válhassanak. Második követelményként új hivatásuk szakismereteit kell elsajátítaniök, legalább olyan mértékben, hogy komoly segítségünkre lehessenek, mert szakképzetlen emberrel — legyen egyébként még olyan katona is — nines mit kezdenünk.

Tudjuk, hogy meg fogják szeretni a csendőrséget. Ugyanazért, amiért mi is szeretjük. Tényleges szolgálatuk ideje bizonyára kitörülhetetlen nyomokat hagy lelkükben, de ezek az emlékek ne legyenek majd csak téli esték hangulata, hanem váljanak a családi tűzhely mellett is elszakíthatatlan kapoccsá a testülettel és hivatásával. Egyetlen testté kell válnia, egyetlen őrsereggé összefornia a hivatásos csendőrségnek a maga tartalékával, hogy mindig együttes munkával szolgálhassák az ország és a nemzet javát s örködhessenek a jog és törvény uralmán.

A mag el van vetve, már csak idő kérdése, hogy viharálló fává terebélyesedjék s ha kiépül a nagy szervezet, jogos büszkeséggel tekinthetnek vissza a mai időkre azok, akiknek megadatott, hogy úttörői lehettek ennek a nagyszerű hadseregeknek.

A kakastollat pedig és az oly sokszor méltatlanul emlegetett csendőrszuronyt viseljük büszkeséggel. De ne felejtsek, hogy ezek még csak jelképek, a testülethez tartozásnak csak külső jelei. Igazi csendőrökké csak akkor válnak majd, amikor lelkileg is egygyéforraszt minket a testület hármasságának: a hűség, becsület és vitézség!

Végrendelkezés a háborúban.

Írta: DR. VITÉZ DÉMY-GERŐ, MIHÁLY

hadbíró-százados.

En a kérdés nem vág ugyan a csendőr tenni-valóinak körébe, mégis érdekli őt mint katonát s mint a törvény emberét egyaránt. Ma a csendőr is teljesít szolgálatot a hadrakelt sereg kötelékében, ahol reá is vonatkozik a kiváltságos végrendelkezés, a honpolgárok pedig joggal fordulhatnak hozzá felvilágosításért akár itthon, akár mint katonák a harctéren, ebben a fontos kérdésben. Nézzük hát, mit kell erről tudnunk.

Háború idején a hadrakelt sereghez való azonnali behívás és a harctérre történő gyors útbaindítás az embereknek legtöbbször nem hagy elegendő időt arra, hogy bevonulásuk előtt vagyoniuk felett végrendeletileg intézkedjenek, viszont a harctéren a rendes viszonyokra előírt törvényes alaki követelményeknek megfelelően végrendelkezni gyakran teljesen lehetetlen. Pedig éppen a háborúban, a halál gondolatának a közelségében, kell módot adni a katonának, hogy végső akaratát jogérvényesen nyilváníthassa s méltánytalan lenne, ha a haldokló honvéd ajkáról elröppenő utolsó szavakat a békés viszonyok közt előírt szigorúsággal mérlegelnénk. A jog ezért alkalmazkodva a rendkívüli helyzethez, megalkotta a végrendelkezés kiváltságos formáit s a most folyó háború időszerűvé teszi, hogy a háborús végrendeletekkel bővebben foglalkozzunk.

A végrendelet (testamentum) az ünnepélyes jogügyleteknek jellegzetes képviselője s így az

anyagi kellékeknek megfelelő végakaratot a törvényben meghatározott alakszerűségek megtartása mellett kell nyilvánítani. Ezekről az alakszerűségekről az 1876:XVI. t.-c. intézkedik. A rendelkezéseinek elmulasztása, bármelyik előírt alakszerűségről legyen szó, a végrendelet érvénytelenségét vonja maga után.

A végrendeleteket magán- vagy közvégrendeleteknek nevezzük aszerint, hogy magánszemélyek közreműködése mellett készültek, vagy pedig közjegyzők vagy járásbíróóságok által vétettek fel. Kérdésünk tárgyalásánál bennünket csupán a magánvégrendeletek érdekelnek, amelyek ismét írásbeliek vagy szóbeliek lehetnek.

A rendes végrendelet érvényességéhez nem elegendő, hogy az örökhagyó sajátkezűleg írja és aláírja (holográf végrendelet), hanem ehhez két tanu együttes közreműködése is szükséges, ha azonban a végrendeletet más írja s az örökhagyó azt csak aláírja, vagy pedig a végrendeletet más írja és az aláírást is más eszközli s az örökhagyó csak kézjegyét alkalmazza (allográf végrendelet), akkor négy tanura van szükség, akik a végrendeletet megfelelő záradékkal látják el. A szóbeli magánvégrendeletet ugyancsak négy tanú jelenlétében kell tenni. A tanuk nélkül tett végrendelet csak úgy érvényes, ha azt az örökhagyó sajátkezűleg írta és aláírta, ezután pedig egy közjegyzőnek adta át annak kijelentésével, hogy az az ő végakarata. Enélkül a tanuk híján sajátkezűleg írt végrendeletnek csak azok az intézkedései maradnak hatályban, amelyek a leszármazók és a házastárs javára szólnak.

Októbernek első napján...

Már a darvak is vándorútra keltek
S megkezdődött a vidám szüret is,
Megélnkültek mind a kis faluk,
Elhullatták a nyár virágait,
A fonókban is megszólalt a nóta,
Megélnkültek mind a kis faluk,
Akkor kerültek októberben sorra:
A rekruták, a katonafiúk.

Mert októbernek elsejére „rukkolt”
Az újonchad a kaszárnyák felé,
Ajukon ének, szívükben virtus volt,
Mely a sok sírást elfelejteté;
A könnyeket, mit sirtak az anyák és
Rittak a szőke s barna kedvesek,
A három esztendőre búcsúzását:
A Jósák, Miskák s Jánosok felett.

Dalolva mentek, vígan énekelve,
Nem kellett siratni őket ám,
Vig élet folyt, — bár elég kemény lecke, —
Belül a sárga laktanyák falán.
Dehát a magyar katonának termett,
Annak teremté a Mindenható,
Adván erején igaz, vitéz lelket,
Mely minden ellenségen átható.

Vígan mentek: legények elejének
Az októberi vidám hajnalon,
„Szívükben hit, az ajukon ének“, —
Vitézségükről zeng dal lantomon,
Mert hősök lettek mind e rekrutákból,
Magyar fiúk, magyar félistenek,
Kiknek ereje mindhalálig bátor
Vártát állott a Kárpátok felett!

A Kárpátok felett s ahol csak harc dult,
Ti védtétek az örök szent Hazát,
Az élet a világban bármint másult,
Ti álltok őrt, ti örök „Rekruták”,
Ti vagytok mindig újhódó erőnkön
A soha meg nem álló folyamat,
Mely egyre duzzad, mindig növe-nőttön
S szilárdan áll, mint ős parancsolat!

S most, hogy én: régi világ rekrutája,
Könnyes szemekkel nézlek Bennetek,
A Mindenhatót arra kérem, áldja
Meg, új rekruták, minden léptetek;
Akik ma mind jövőbe masiroztok:
Előttetek a szent Haza legyen,
Az örök cél, az ősi magyar birtok! ...
Éltessen: Harc, tartson meg: Fegyelem!

Palasovszky Béla.

A végrendeleti törvény értelmében a végrendeleti tanúk csak érdektelen és alkalmas egyének lehetnek (vakok, siketek, némák, 18 éven aluliak, eszük használatától megfosztottak, hamis eskü vagy nyereségvágyból elkövetett bűntett miatt jogerősen elítéltek a végrendeletnél való tanuskodásra általában képtelenek). A tanuknak a végrendeleti tanuskodásra kifejezetten fel kell kérve lenniök s képeseknek kell lenniök arra, hogy bizonyíthassák, miszerint az örökhagyó személyében csalás, tévedés nem történt. Holográf végrendeletnél mindkét tanúnak írni és olvasni kell tudnia, allográf végrendeletnél is legalább kettőnek. Ha pedig az örökhagyó sem írni, sem olvasni nem tud, a tanuknak a végrendeletkező által használt nyelvet is okvetlenül ismerniök kell, mert ilyenkor a végrendelet felolvasása az ügymenetnek mellőzhetetlen részét képezi.

A katonák a jogfejlődés folyamán már régóta kiváltságban részesülnek a végrendeletkezés alakisága tekintetében. Indokolja ezt egyrészt a katonai szolgálattól sajátossága, amely őket a rendes alakú végrendeletkezésben akadályozza, másrészt a háborús veszély, mely sokszor magával hozza a végrendeletkezés pillanatnyi szükségességét, viszont lehetetlenné teszi a körülményesebb alakban való végrendeletalkotást. A római jog bölcsőkorában már ismeretes volt a „testamentum in procinctu“, vagyis a csatában álló hadsereg színe előtt tett végrendelet. Utóbb a „testamentum militare“ tekintetében a katonákra nézve kifejlődött az az Ulpianus által megfogalmazott tétel: „Faciant testamenta quomodo volent, faciant quomodo poterint“ (végrendeletkezenek úgy, ahogy akarnak és ahogy tudnak).

Régi magyar törvényeink is ismerik a katonai végrendeletet (1715. évi XVII. t.-c. 5. §. és az 1830. évi IX. t.-c. 3. §.) s a hadikészültség idejét úgy határozzák meg, hogy az addig tart, amíg a katona a hadjárat okából zsoldtöbbletet húz a kincstártól (augmentum stipendii titulo gerendi belli ex aerario percipit).

A háborús végrendelettről jelenleg az 1876. évi XVI. t.-c. 29. §. intézkedik. E §. szerint háború alkalmával attól az időponttól kezdve, midőn a csapatokat hadilábra állították, a véderőnek ezekhez a csapatokhoz beosztott tagjai, továbbá mindazok, akik csatateren vagy ostromzár alá vett helyen, vagy e helyektől 8 km-nél nem nagyobb távolságban vannak, kiváltságos végrendeletet alkothatnak.

A kiváltságos végrendelet nyújtotta kedvezmény elsősorban a tanúk számának csökkentésében nyilvánul (a szóbanforgó t.-c. 30 §-a). Kimondja ugyanis ez a §., hogy kiváltságos esetekben a végrendeletkező által írt és aláírt (holográf) végrendelet tanúk alkalmazása nélkül is érvényes, kiváltságos allográf és szóbeli végrendelet alkotásához pedig négy helyett két tanu jelenléte is elegendő, sőt amennyiben az örökhagyó ragályos betegségben szenved, együttes jelenlétük sem szükséges. További kedvezmény, hogy a tanúk közül csak egynek kell írni és olvasni tudnia és elegendő, ha 14-ik életévüket betöltötték.

A felsorolt kivételektől eltekintve, a kiváltságos végrendelet alakai kellékei megegyeznek a rendes végrendeletével és éppen ezért a rendes alaknak mindazok a kellékei, amelyeket a törvény 30. §-a nem enged el, kiváltságos végrendeletkezés esetén is megtartandók. A kiváltságos végrendelet keltezése és

Hősi halált halt

KULFAI JÓZSEF csendőr

Überbásznál fegyveres bandával vívott harcban szerzett sebesülésében, 1943 augusztus 31-én.

Tisztelgünk emléke előtt.

teljes névvel való aláírása éppoly érvényességi keltek, mint a rendesé és alkalmazandók a végrendelet felolvasására, a végrendeleti tanúk záradékolására, az ívek összefűzésére és pecsételésre vonatkozó szabályok is. Egyedül a végrendelet helyének feltüntetését engedi el a bírói gyakorlat a hadrakelt katona írásbeli kiváltságos végrendeleténél, amennyiben elegendőnek tartja, ha a hely helyett a tábori postahivatal számát tüntetik fel a végrendeleten. Köztudomású, hogy a harctéren levő csapatok tagjai nem tüntethetik fel leveleiken a tartózkodási helyüket, hanem ennek hiányát a tábori postaszám pótolja. Az ellenkező álláspont egyértelmű volna a harctéri végrendeletkezés lehetőségének kizárásával és így ellentétben is állana a törvénynek azzal a célzatával, hogy rendkívüli körülmények között a végrendeletkezés — alakai kellékek elengedésével — éppen megkönnyíttessék. Ilyen szigorú elbírálásra nincs szükség, mert a tábori postahivatal számából a végrendeletkezés földrajzi helye amúgyis megállapítható. Ennél is tovább ment a mult világháború folyamán a bírói gyakorlat, midőn beírta azzal, hogy a tábori postahivatal száma ne magán az okiraton, hanem csupán annak borítékján nyerjen feltüntetést, mi már erősen ellenkezik az alakszerűségi szabályok egyik alap gondolatával.

A mult világháborúban liberálisan kezelték bíróságaink a törvényt a háborús végrendelet aláírása tekintetében is. A törvény szerint ugyanis a végrendeletkezőnek teljes nevét kell aláírnia, azonban a bíróság érvényesnek fogadta el azt a harctéri levélben foglalt végrendeletet is, amelyet az örökhagyó sajátkezűleg írt, de csupán keresztnévén írt alá, a végrendeletet tartalmazó levelén azonban nevét, rendfokozatát és tábori postaszámát is feltüntette. A bíróság ugyanis arra az álláspontra helyezkedett, hogy az örökhagyó személye félre nem érthető módon megjelöltetett és ez a mód alkalmas másoktól való megkülönböztetésre.

A katonai személyek kiváltságos végrendelezésére szolgáló kivételes helyzet kezdőpontjaként az 1876. évi XVI. t. c. 29. §-a az illető csapat „hadilábra állítását” jelöli meg. Kérdés azonban, hogy mit kell hadilábra állítás alatt érteni s erre a kérdésre többféle válasz adható. Hadilábra állítás alatt ugyanis érthetjük a mozgósítás tényét, a békeállomáshely elhagyását, a hadműveleti területre való érkezést, végül a hadműveletek tényleges megkezdését egyaránt. Tárgyunktól messze eltérnénk, ha a vonatkozó szakirodalmat s a különböző felfogásokat ismertetni akarnám, ezért csupán kialakult bírói gyakorlatunkra hivatkozom, amely a hadilábra állítás tényeként a mozgósítási parancs közzétételét fogadja el. Ettől az időponttól kezdve tehát azoknak a csapatoknak tagjai, amelyekre a mozgósítási parancsot kiadták, kiváltságos alakban végrendelezhetnek, mert a rájuk kiterjedő mozgósítási hirdetmény közzétételével az illető hadkötelesek már a hadilábra állított csapatok tagjaivá lettek. Azok pedig, akiket nem általános hirdetménnyel, hanem külön névre szóló behívójeggyel rendeltek be katonai szolgálatra, a behívó kézbesítésétől kezdve tekinthetők hadilábra állított csapathoz tartozónak. Közömbös, vajjon az örökhatályú a kiváltságos végrendeletnek szerkesztésekor már bevonult-e, vagy rendes lakóhelyén tovább üzte polgári foglalkozását. Érvényes marad a kiváltságos formában hozott végrendelet akkor is, ha bevonuláskor katonai szolgálatra netalán alkalmatlannak minősítették vagy később ismét tartósan szabadságolták az illetőt.

Ez az álláspont látszik a leghelyesebbnek és a legméltányosabbnak, mert a törvény célja nyilván az, hogy katonai kiváltságos végrendeletnek legyen helye, mihelyt az illető személy a háború folytán olyan körülmények közé kerül, amelyek miatt a rendes alakban való végrendelezés már nehézségekbe ütközik.

Ugyanezek az elvek irányadók annak a kérdésnek eldöntésénél, hogy a hadilábra állítás időpontjától kezdve meddig lehet kiváltságos alakban végrendelezni. Arra, hogy a kiváltság kezdőpontjának milyen végződési időpont felel meg, törvényünk nem tartalmaz utasítást, sőt a múlt világháborúban bírói gyakorlat sem alakult ki e téren, mégis nézetem szerint a leglogikusabbnak látszik, ha végződési időpontként azt a mozzanatot jelöljük meg, amikor az örökhatályú akár általános, akár egyéni leszerelés folytán a hadrakelt sereg kötelékéből kiválik.

Minthogy a törvény a kiváltságos alak igénybevitelét csak az időleges szükséghelyzetre való tekintettel engedélyezi, az ilyen módon kifejezett végakarát nem tekinthető véglegesnek, vagyis nem érvényesülhet, ha az örökhatályú a kivételes helyzet megszűnte után nem tartja szükségesnek, hogy végakarát rendes alakban újból nyilvánítsa. Az 1876. évi XVI. t.-c. 31. §-a a kiváltságos végrendeletek időbeli hatályát három hónapban határozza meg, mely határidőt a kivételes helyzet megszűntétől kell számítani. A kiváltságos végrendelet csak abban az esetben feltétlenül érvényes, ha a végrendelező a kiváltságos végrendelezés alapjául szolgáló kivételes helyzet megszűnésétől számított három hónap alatt meghal, továbbá, ha bizonyítják, hogy a három havi határidő elteltétől az örökhatályú olyan állapotban volt, hogy újabb végrendeletet nem tehetett,

vagy ha a végrendelet alapjául szolgáló kivételes helyzet következtében súlyosan megebesült, vagy halálvesztékben forgott s azóta három év elteltével, az 1868. évi LIV. t. c. 523. §. c. pontja értelmében holtta nyilvánították.

A kiváltságos végrendelet időbeli hatálya teljesen független attól, hogy vajjon az örökhatályú a kiváltságos helyzet tartama alatt, vagy ennek megszűnésétől számított három hónapon belül tehetett-e volna rendes alakú végrendeletet, vagy sem. A szükségállapot alatt tett végrendelet annak megszűnését követő három hónapon belül feltétlenül hatályos. A harctéri szolgálat alatt alkotott kiváltságos végrendelet tehát nem dől meg azzal, hogy az örökhatályú később hadifogságba került és fogságbaesésétől ott bekövetkezett haláláig több mint három hónap telt el, mely idő alatt módjában állt volna rendes végrendelet tétele is.

A nem katonai személyek számára az 1876. évi XVI. t.-c. 29. §. szűkebb lehetőséget biztosít a háborús végrendelezés terén. Ők ugyanis csak abban az esetben élvezik a törvény kiváltságát, ha csatatéren vagy ostromzár alá vett helyen, vagy ilyen helyeken 8 km-nél nem nagyobb sugarú körzetben végrendeleznek. Hogy ostromzár vagy csata színhelye volt-e a végrendelezéskor a végrendelet tételének a helye: oly ténykérdés, amelyet a polgári bíróság rendszerint csak a katonai hatóságok felvilágosítása alapján dönthet el és a haditechnika állandó fejlődése következtében a jelenleg folyó háború során esetleg előadódó esetek eldöntésénél nyilván tág tere fog nyilni a bírói szabad mérlegelésnek.

A csendőrség nyugdíjas ügyei.

Irta: dr. nemes VARGA FERENC g. százados.

(Befejező közlemény.)

Az egyéb családi pótlék iránti kérelmeknél a kormányrendeletben felsorolt különböző tények fennforgását kell igazolni. Ezek az igazolások egy közös helyhatósági bizonyítványba foglalhatók. Minden esetben külön igazolás tárgya azonban a figyelembe venni kért egyéb családtagnak a teljes munka- és keresetképtelensége, amit közhatósági orvosi bizonyítvánnyal kell igazolni. Ehhez a kérelemhez az osztálygazdasági hivatalnak két példányban szerkesztett „jegyzéket” kell csatolnia, melynek formáját egy pénzügyminiszteri határozat szabja meg és amelyet röviden „szokásos jegyzék”-nek nevezünk.

Az előbb felsorolt esetek közül külön említésre szorul az örökbecfogadott gyermek után engedélyezhető családi pótlék, amely bizonyos korlátozáshoz van kötve. Az előbb idézett 7000/M. E. 1925. számú kormányrendelet 70. pontjának 6. bekezdése kimondja, hogy oly örökbecfogadott gyermek után, aki az örökbecfogadóval nem áll vérrokonsági viszonyban, családi pótlék nem engedélyezhető. E megszorításon túlmenően a pénzügyminiszter — akinek, mint előbb láttuk, hozzájárulásától függ a családi pótlék engedélyezése — a hozzájárulását egyéb elvi feltételektől is függővé teszi. Legtöbb esetben az államlamháztartás igen megterhelte voltára hivatkozással a hozzájárulás megadásától tartózkodik úgyannyira,

Indul a járőr.

Dr. Gadányi Elemér hdgy. felv.

hogy ezt már általános gyakorlatnak is lehetne mondani, az összes feltételek fennforgása és kivételes méltánylást érdemlő esetben mégis előfordul, hogy hozzájárulását adja.

A 3500/M. E. 1943. számú kormányrendelet 8. § szerint, aki hadiárvat fogad örökbe, az 1943. évi július hó 1-től kezdve az azután az édes gyermekre vonatkozó rendelkezések szerint igényjogosult a családi pótlékra.

Itt említtem meg, hogy úgy a tanulmányi, mint az egyéb családtagok után a családi pótlék engedélyezése a miniszternek a törvény által biztosított discretionális joga. Ez a discretionális jog a gyakorlatban azt jelenti, hogy a miniszter döntése, tehát elutasító határozata ellen nincsen helye jogorvoslatnak, vagyis a m. kir. közigazgatási bírósághoz benyújtandó panasznak. E körülményt az elutasító határozat rendszerint tartalmazza, de ha nem is, az osztály gazdasági hivatal, akkor jár el helyesen, ha az ily irányú panaszokat, mint alaptalanokat visszaadja.

A családi pótlékokról elmondottak befejezése-
képpen röviden megemlékezem még a 6500/M. E. 1942. számú kormányrendeletéről. E kormányrendelet, az ellátást élvező egyéneket szociális alapon, családtagjaik utáni megsegítés révén óhajtja előnyösebb helyzetbe juttatni. Lényege nagyjából az, hogy az 1938. évi XXXVIII. t.-c. szellemében a gyermekek száma szerint progresszív alapon különböző családi pótlék kategóriákat állapít meg, úgy-mint 2 gyermekig, 3 gyermekig, 4 gyermekig, 5 és ezen felüli gyermekig.

Mint újítást behozza a szolgálati évek számával növekedő családi pótlék összegeket, vagyis felállít négy fokozatot, éppenúgy, mint a nyugdíjasok lakáspénzénél, tehát:

15 évi vagy ennél kevesebb szolgálati idő,
25 " " " " " " " " " " " "
35 " " " " " " " " " " " "
35 éven felüli szolgálati idő esetén különböző összegeket állapít meg.

Ezenkívül felemeli — igen lényeges mértékben — a feleség után illetékes családi pótlék összegeket is.

Röviden ismertetem a *kegydíjak* engedélyezésének lehetőségét is. Anélkül, hogy a kegydíj alapjául szolgálható eseteket ismertetném, csak annyit emlétek, hogy általában akkor van helye a folyósításnak, amikor az ellátási igénynek valamilyen törvényes akadály áll útjában, pl.: a nyugállományban engedély nélkül megnősült csendőr özvegye, a megszabott legkisebb szolgálati idő hiánya, stb.

Bármilyen alapon kérelmezik is a kegydíjat, az engedélyezés egyik jelentős feltétele az anyagi rászorultság. Ez a rászorultság azonban — bármilyen fokú legyen is — egyedül még nem ad alapot a kegydíj folyósítására.

A folyósításhoz minisztertanácsi hozzájárulás után a legfőbb kegy elnyerése szükséges. A minisztertanácsi hozzájárulás gyakorlatilag rendszerint a néhány érdekelt miniszter közötti iratváltással jön létre. A hozzájárulások közül a legjelentősebben esik a latba a pénzügyminiszteré, mint aki

az állam pénzügyeinek legfőbb intézője. Ennek elvét a pénzügyminiszter 1394/1942. III. a. fő. számú állásfoglalásában juttatja kifejezésre s ennek az a lényege, hogy a meglévő többi indok háttérbehelyezésével elsősorban az érdemeket teszi meg annak az alapvető feltételnek, amelynek fennforgása esetén egyáltalában szöba jöhet a kegydíjra irányuló kérelem kedvező elbírálása.

E pénzügyminiszteri állásfoglalás alapján tehát megállapítható az a sorrend, amelynek alapján a kegydíj kérelmeket már a beadás időpontjában el kell bírálni. Ez a sorrend:

1. azoknak az érdemeknek a felsorolása, amelyekre a volt csendőregyén szolgálatával kapcsolatosan rászolgált,

2. anyagi rászorultság,

3. egyéb méltánylást érdemlő körülmények.

Kegydíj iránti kérelem beérkezése esetén tehát, ha a többi feltételek fennforognak is, de érdemeket találni nem lehet, a kérelmezőt fel kell hívni azok bejelentésére és tudomására adni, hogy hiányukban a kérelem előterjesztése teljesen reménytelen.

Az osztálygazdasági hivatalok figyelemmel kísérik az ellátásban részesülők életkorát is. Ma az életkornak a nyugellátás szempontjából csak egy vonatkozásban van ugyan jelentősége, nevezetesen azokkal a 60. életévüket betöltött egyénnel kapcsolatban, akik 14 év 6 hó és 1 nap beszámítható szolgálati idő hiányában ellátásukat egészen 60 éves koruk eléréséig szánálva, vagyis az őket egyébként megillető összegnek 60%-át kapják.

Mielőtt az osztálygazdasági hivatalok nyugdíjas ügyeinek általános ismertetését befejezném, egy-két szóval kitérek a csendőrségi pótdíjnak a nyugdíj összegébe való beszámítására.

A csendőrségi pótdíjat — a honvédségi pótdíjjal megegyezően — az 1930. évi XXVI. t.-c. és az ennek alapján kiadott 3260/M. E. 1930. számú kormányrendelet rendezte. E törvényes rendezés előtt nyugállományba került csendőregyének ellátásába a csendőrségi pótdíjat nem számították be, csak a közétkezési pénzt, ami jelentősen kevesebb volt. Ezt a hátrányosabb anyagi helyzetet orvosolta az 1942. évi január hó 29-én kelt Legfelsőbb Elhatározás, ami szerint — a büntetésből nyugállományba helyezettek kivételével — valamennyi a törvény életbelépte, tehát 1930 előtt nyugállományba helyezett csendőregyén ellátását a csendőrségi pótdíj beszámításával újból kellett megállapítani. E nagyszabású munkálat során az ellátást élvezők legnagyobb százaléka — elsősorban a régi nyugdíjasok, akiknél a legtöbb volt a nyilvántartási zavar — elbírálás alá esett.

Amint láttuk, az osztálygazdasági hivatal az a szerv, amely a nyugdíjasok ügyeinek nagyrészt intézi. Ez a szerv az, mely elkíséri a csendőrt egész szolgálati ideje alatt és ellátja akkor is, amikor a tényleges szolgálatból megválik, egészen élete végéig. S még akkor is gondoskodik végtisztességéről és hátramaradottjai megsegítéséről. Az őrs, mint a nyugdíjasokkal közvetlenül összeköttetésben álló egység, a nyugdíjas ügyek intézésénél igen jó támogatást nyújthat.

Feladatai lehetnek:

1. az őrskörletben letelepedett nyugdíjasok tájékoztatása az őket érdeklő olyan rendelkezésekről, amelyekről az őrs is tudomást szerzett,

2. a nyugdíjasok átköltözködésének vagy letelepedésének bejelentése az osztálygazdasági hivatalhoz,

3. a nyugdíjasok családi viszonyaiban beállott változások bejelentése.

E bejelentések egyrészt a nyugdíjas érdekeit szolgálják, másrészt azokat a törvény által szabályozott kincstári érdekeket védik, amelyeknek érvényesítése mindenkinek kötelessége. Így, ha az őrs tudomást szerez, jelenteni tartozik:

a) a házastársak életközösségének megszakítását,

b) a feleség vagy a többi családtag olyan jövedelemhez, ellátottsághoz jutását, amely a családi pótlék jogosultságot megszünteti,

c) a csendőr özvegynek, vagy a férj hibájából különváltan élő feleségnek esetleges botrányos életmódját.

Mindezen feladataira az őrsöt ránevelni, az osztálygazdasági hivatal feladata.

4. Végül az őrs közvetíti az osztályparancsnokságnak, illetve az osztálygazdasági hivatalnak az egyes nyugdíjasokhoz intézett megkereséseit, meghagyásait.

Az öregebbek iránti tisztelet és a bajtársiasság egyaránt megköveteli, hogy a nyugdíjas bajtársak ügyeit minden tényleges csendőr szívében viselje és jóindulattal kezelje, mert hiszen előbb-utóbb mindnyájan oda kerülünk.

Bűnügyi apróságok.

Irta: OLCHVÁRY-MILVIUS ATTILA ezredes.

A bűnözők tisztában vannak azokkal a törvényes következményekkel, amelyek reájuk várnak. Mindent elkövetnek tehát, hogy ez alól kibujjanak. Alaposan megtervezik a bűncselekmény elkövetését, tervszerűen és óvatosan hajtják végre, nehogy valami árulójukká válhassék. De ezen túlmenőleg is igyekeznek mindenféle körmőfont, ravasz praktikkával hamisítani, beállítani, hogy cselekményüket más színben tüntessék fel, továbbá, hogy a gyanút eltereljék. Mindezzel számolni kell annak, aki nyomozással foglalkozik. Számolni és gondolni kell rá minden nyomozási ténykedésnél. Ha ez megtörténik, a bűnözőnek nem fog sikerülni a nyomozót praktikáival falhoz állítani. A kételkedés a nyomozásnál erény.

A nyomeltüntetés, megváltoztatás, hamis adatok feltalálása, a helyszín céltudatos beállítása, nem is olyan könnyű dolog. A bűnözőnek alaposan át kell gondolnia a tervét és azt a legszabatosabban végre is kell hajtania. Ez csak a legritkább esetben sikerülhet tökéletesen. A bűnöző valahol elhibáz valamit, elvét. Ilyenkor úgynevezett helyzethiba létesül. Az éles szemű és eszű nyomozó ezt észreveszi, mert olyan adatra bukkan, ami ellentétben áll más adattal, vagy nem illik az egész helyzetképhe. Ha ez sikerült, akkor meg van az a bizonyos közmondásos narancshéj, melyen a bűnözőt el lehet csúsztatni. Az ilyen helyzethibák megtalálásához vezető módszereket a „Bűnügyi Nyomozástan“ kimerítően ismerteti (adatok vizsgálata, bírálata, rendezése, feltevése, következtetés).

Alább néhány külföldi példával világítom meg a bűnözők ravaszkodásait.

Az új szemernyős csendőrségi tábori sapka.

Viselési módját az 1943. augusztus 21-i 33. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent 802.355/20.—1943. számú honvédelmi miniszeri körrendelet szabályozza.

Dresdában, éjjeli időben, egy szabóműhelyben tűz ütött ki. A helyszínre érkező tűzoltóság bezárva találta a szabóműhellyel szomszédos szobát. A bezárt szabó kétségbeesetten dörömbölt az ajtón, hogy engedjék ki. A tűzoltók az ajtóra kívülről rátolt reteszt félrehúzták és a szabót kiengedték. A nyomozás megindult. Kétségtelenül megállapították a helyszíni adatokból, hogy gyújtogatás történt. A tettesség gyanúja mindinkább a szabó személye körül sűrűsödött össze. Igen ám, de a szabónak a kívülről bezárt ajtó megdönthetetlen alibit biztosított. Ezért a gyanút vele szemben egyelőre el is ejtették és más irányban nyomoztak. A szálak azonban mindig visszavezettek a szabóhoz. A vizsgálóbíró néhány nap multával elhárította, hogy újabb helyszíni szemlét tart. A helyszíni szemle alkalmával alaposan megvizsgálta annak a lakószobának az ajtóját, ahová a szabó a tűzeset alkalmával be volt zárva. Az alapos vizsgálat meg is hozta az eredményt. A retesz magasságában az ajtó szélén és az ajtó félfáin is vékony, párhuzamos rovátkák mutatkoztak. A rovátkák bevágása egész frissnek látszott, a retesz is frissen volt megolajozva. Ez feltűnő volt, mert a nyomozás megállapításai szerint az ajtóretesz, rendes körülmények között, nem volt használatban. A vizsgálóbíró ezekből az adatokból arra a feltevésre jutott, hogy a szabó a jól megolajozott reteszt egy cérnaszál segítségével belülről húzta előre és azután a cérnát behúzta a szobába. Feltevése helytállóságának ellenőrzésére a vizsgálóbíró meg is próbálta ezt. A kísérlet során sikerült a reteszt a szobából előre húzni, tehát az ajtót belülről úgy becsukni, mintha azt kívülről tette volna valaki. Ezzel a szabó alibije megdőlt. A gyújtogatást valóban ő követte el és ezt rá is bizonyították. (Weingart).

A bűnügyi történet egy másik hasonló esetet is feljegyez. Ugyancsak Németországban történt, hogy egy tanítót a lakószobájában holtan találtak, a fején lött sebekkel. Az eset öngyilkosságnak látszott annál is inkább, mert a szoba ablakai és ajtója zárva volt, az ajtó zárjában a kulcs belülről volt benne, kétszeresen ráfordítva. A helyszínelés azonban mást is eredményezett. Bent a szobában ugyanis, közvetlenül a zár alatt, a padlón, egy ceruza hevert. A közelebbi vizsgálatnál kitűnt, hogy a ceruza egyik vége közelében körbefutó rovátka van. Az ajtó vizsgálatánál a zár magasságában mind az ajtószélen, mind az ajtó félfán párhuzamosan bemélyedéseket fedeztek fel. E bemélyedésekben elenyésző mennyiségű szappanrészeket találtak. A zár bőségesen és frissen volt megolajozva. Igen könnyen járt. Ezekből az adatokból a nyomozás emberei azt a feltevést állították fel, hogy a kulcsot nem belülről, hanem a ceruza és egy vékony zsineg segítségével kívülről fordították rá, ezután pedig a zsineget vissza-húzták, mire a ceruza a szobában a padlóra esett. A feltevést kísérlettel ellenőrizték. Sikerült. A további nyomozás során kiderült, hogy nem öngyilkosság, hanem gyilkosság történt. A gyilkos az ajtó bezárásával az öngyilkosság látszatát igyekezett kelteni. Ezt egyébként más adatokkal is igyekezett alátámasztani. Búcsú levelet hamisított, áldozatát közvetlen közelről lőtte halántékon és a pisztolyt — gondosan eltávolítva arról ujjnyomait — a halott markába nyomta. Mindez nem használt. A nyomozás emberei átláttak a szítán, a gyilkost kézrekerítették, cselekményét rábizonyították és el is nyerte méltó büntetését.

Egy munkakereső csavargó az egyik községben jelentkezett a községi előljáróságánál. Itt munkakönyvét keltezték és lebélyegezték. A tisztviselő a látta-

mozás napján tévedésből a következő napot írta be. A csavargó ezt észrevette és a tévedést azonnal kihasználta a saját céljaira. Másnap egy távoleső községben betöréses lopást követett el. Midőn gyanúba került, a munkakönyvével alibit igazolt, hisz a téves láttatás szerint ő ezen a napon a tett munkahelyétől távol, egy másik községben tartózkodott. Mivel több gyanúok voltak ellene, a gyanút vele szemben látszólagos megdönthetetlen alibije ellenére sem ejtették el és alibijét hosszas, fáradságos nyomozással meg is döntötték. Ez az eset azt mutatja, hogy hiteles, hatósági igazolásokat sem szabad feltétlenül mindig készpénznek venni, mert tévedés, esetleg csalafintaság itt is előfordulhat. Nemrégén olvashattunk egy nyomozást a Csendőrségi Lapokban, melynél a gyilkos hatósági irattal bizonyította, hogy a gyilkosság idejében egy fogházban szabadságvesztés büntetését töltötte. A csendőrök ezt sem vették készpénznek. Utánajártak és kiderült, hogy az irathoz a gyilkos egy magáról és kötelességéről megfélekedezett fogházőr megvesztegetése útján jutott.

Egy megdézsmált pénztárszekrény zárjában hamis kulcs letört szakállát (tollát) találták. A szakértők megállapították, hogy ilyen kulccsal a kérdéses zárat nem lehet kinyitni, sőt a zárat hamis kulccsal — tökéletes szerkezete miatt — egyáltalán nem is lehet kinyitni. A zárat tehát csakis rendes kulcsával nyithatta ki olyan személy, akinek ilyen birtokában volt, vagy aki ilyenhez könnyen hozzáférhetett. A hamis kulcs zárba dugásával és beletörésével betörés látszatát akarta kelteni s így magáról a gyanút elterelni. A tettes az egyik sikkasztó bankpénztáros személyében került kézre, aki a betörés színlelésével a sikkasztását akarta leplezni.

(Wrien).

Egy másik esetről a pénztárszekrény ajtaját teljesen benyomva találták, ami azt a látszatot keltette, hogy a betörő a pénzszekrényt az ajtó erőszakos benyomásával nyitotta ki. A közelebbi vizsgálatnál kitűnt, hogy a zár maga teljesen ép, azon a legkisebb karcolás sem látszik. Ez gyanús volt. Ha ugyanis a pénztárszekrény ajtaját nagy erővel benyomják és így férköznek a szekrényben őrzött értékekhez, akkor — bezárt ajtót feltételezve — a nyomástól a zárnak is meg kell sérülnie. Minthogy ez nem következett be, nyilvánvaló, hogy az ajtót nyitott zár mellett nyomták be. Aki viszont a szekrény zárját és ajtaját már kinyitotta, annak semmi szüksége nincsen arra, hogy az ajtót is benyomja. A tettes itt is egy sikkasztó bankpénztáros személyében került kézre.

(Weingart).

A németországi Wilhelmshavenben 400 Márkáról szóló pénzes levelet adtak fel Lipcsébe. A címzett Lipcsében csupán barna csomagoló papír szeleteket talált a pénzes levélben. A pénzeslevél boríték egyik oldalán végig fel volt bontva és a nyílás összehajtott, mézgázott és a borítékba illesztett papírszalaggal volt leragasztva. A posta megállapította, hogy a pénzeslevél súlya — a feladás és kézbesítés között eltelt

időben — 3 grammal csökkent. Mindezek az adatok amellet szoltak, hogy a pénzeslevelet valamelyik kezelő postatisztviselő dézsmálhatta meg. A pénzeslevél ilyen előzmények után Jeserich neves német bűnügyi vegyész laboratóriumába került. A laboratóriumi vizsgálat a következőket állapította meg:

A boríték címezésénél használt tinta részei kiszivárogtak és elszínezték a felbontott boríték újbóli leragasztására használt, mézgázott és beillesztett papírszalagot. Abban az időpontban tehát, amidőn a borítékot megcímezték, annak felbontva és az említett papírszalaggal már leragasztva kellett lennie. Azon a barna csomagoló papíron, amelyet a tettes a pénz helyébe tett a borítékba, a feladó állomás (Wilhelmshaven) postahivatalának bélyegzője be volt nyomódva és világosan felismerhető volt. A csomagolópapírnak tehát már a feladó állomás postai kezelése előtt a borítékban kellett lennie. Megállapították azt is, hogy a csomagolópapír szeleteket a tettes a borítékba helyezés előtt megnedvesítette. Számolt a szállítás alatti kiszáradással s így súly apadással. Ezzel az volt a célja, hogy a gyanút postai alkalmazottakra terelje. A tettes maga a feladó volt.

(Jeserich).

Ebből az utolsó esetről világosan kitűnik, hogy a bűnözők félrevezetési praktikáit sokszor csak megfigyelő szakértők igénybevitelével lehet leleplezni és kimutatni. Amint tehát saját tudásunk, ismereteink és képességeink határához érkeztünk, vegyünk azonnal megfelelő szakértőt igénybe. A határt úgy értelmezzük, hogy abba, amihez nem értünk, egyáltalán ne is kontárkodjunk bele és azonnal juttassuk a szakértőhöz.

Szathmáry K. fhdgy. felv.

Ha örök időkre biztosítani akarjuk a magyarság sorsát, akkor formáljuk át a dolgozók nemzetévé.

Herczeg Ferenc.

A közellátási bűncselekményekről.

Írta: TOLDI JÓZSEF főtörzsőrmester (Pécs).

A háború Magyarországon is új gazdasági helyzetet teremtett. Békegazdálkodás idején az ország lakosainak ellátása nem ütközött nehézségbe, mert Magyarország az élelmezési ellátást akadály nélkül biztosítani tudta, sőt feleslegekkel is rendelkezett. A nyersanyagot, félgyártmányt vagy készáruat pedig, amelyekből nálunk nem termelhettek elegendőt, kormányzatunk idegen államokkal, különösen a két nagy gyarmatállammal: Angliával és Amerikával, de más országokkal is folytatott árucseré vagy behozatal útján biztosítani tudta.

A háborús helyzet elzárt bennünket attól a beszerzési és ellátási lehetőségtől, amit a békeévek nyugodt légköre biztosított a számunkra. Az árubehozatal a túldoldalhoz tartozó államokból megszűnt; a gazdasági zárlatot nem csak mi érezzük, hanem az egész Európa, beleértve a semleges államokat is.

Ez a gazdasági helyzet országunkat fokozott termelésre és önellátásra készítette. Az ennek ellenére mutatkozó hiányokat kormányzatunk a kötött gazdálkodás bevezetésével igyekezett kiküszöbölni. Kormányzatunk gazdaságpolitikánk mai irányát három fő tényezőre:

1. az árak rögzítésére,
2. a kötött és
3. irányított gazdálkodás bevezetésére helyezte.

1-hez. Az árak szintjét és hullámzását a kereslet és kínálat mérve szabja meg. Ha valamelyik cikkből nagy a kínálat és kicsi a kereslet, az árak csökkenéséhez vezet. Nagy kereslet és kicsi kínálat áruhiányra mutat, amely az előbbinek ellenkezőjét, az árak emelkedését vonja maga után. A háborús helyzet mindig az utóbbit termeli ki. Ez a körülmény tette szükségessé az áraknak kényszer útján való rögzítését, mert a háború, úgyszintén az utána következő évek áruhiányt idéznek elő.

Az árak rögzítésére való törekvés nem új keletű. A múlt világháború után — a huszas évek elején — gazdasági téren a maihoz hasonló állapotok uralkodtak. Az áruhiány kitermelte a gazdasági élet hiénáit, akik uzsoraárakon hozták forgalomba a „fekete piac” termékeit, az ellátatlan fogyasztóközönség pedig nyögte a kibírhatatlan árakat.

Ez tette szükségessé az árdrágító visszaélésekről szóló 1920. évi XV. törvénycikket. A törvény alkalmazása a gazdasági élet fellendülése után, mely kb. a pengő 1926. évi forgalombahozatalával esik egybe, magától kikapcsolódott az igazságszolgáltatás menetéből, mert a fokozott termelésből előállott árufelések és az árumínőségi és árcsökkenő verseny miatt bekövetkezett alacsony árszint szükségtelessé tette a törvény érvényesítését, bár az továbbra is hatályban maradt.

A jelenlegi háborús helyzet a törvény alkalmazását ismét életre hívta és némi módosításokkal ma is az árdrágító jogszolgáltatás alapját képezi. A törvény önmagában nem állapítja meg, hogy ki az árdrágító, hanem csak azt szögezi le, hogy árdrágításban bűnös az, aki közszükségleti cikkért a jogosított hatóság által megállapított legmagasabb árnál magasabb árat követel, kiköt vagy elfogad. Az országos árak megállapítását

rendeletekkel a Közellátásügyi Minisztérium (Árhivatal), a helyi különleges és a helyi legmagasabb árak rögzítését pedig vármegyei értekezleteken a törvényhatóság első tisztviselője végzi. A törvény alkalmazása szempontjából ezeket kell tekinteni ármegállapításra feljogosított hatóságoknak.

Az árak, illetve az ártúllépés ellenőrzése a csendőrség részéről nem nehéz, mert a fontosabb mezőgazdasági közszükségleti cikkek árai az őrsöknek kiadott közellátási rendeletgyűjtemény füzeteiben rögzítve vannak; ugyanitt az ipari és kereskedelmi áruk nagy részének az ára is meg van állapítva, de nyílt piacokon, kereskedésekben, községi előljáróságokon és némelyik középületben is az árak hirdetmény formájában ki vannak függesztve. Ha az árak rögzítésének elbírálásánál, illetve megállapításánál kétség merülne fel, az arhivatal mindig megadja a szükséges felvilágosítást.

Vannak olyan közszükségleti cikkek, melyeknek az ára nincsen hatóságilag megállapítva. Ha egy ilyen cikk a méltányos hasznot meghaladó áron cserél gazdát, ármegállapítás nélkül is áruzsora létesül.

2-höz. A kötött gazdálkodás betartásának ellenőrzése már bonyolultabb az árak ellenőrzésénél. A kötött gazdálkodási rendszerre való áttérés — a honvédelemről szóló 1939. II. t.-c. alapján — a közszükségleti cikkek bejelentését, beszolgáltatását, zár alá helyezését tette szükségessé, vásárlásuk, szállításuk és felhasználásuk mértékét pedig korlátok közé szorította, a magántulajdon fölötti szabad rendelkezés elvének felfüggesztése mellett. Hivatalos tényezők álláspontja szerint ugyanis — ez közellátásunk kialakult igazságos rendje is — ha valamilyen közszükségleti cikkből hiány mutatkozik, az elosztást úgy kell szabályozni, hogy a meglévő készletből mindenkinek arányosan jusson s ne legyen alkalmuk és módja a szemfülesebb embereknek vagy a több pénzzel rendelkező személyeknek árukat felhalmozni és ez által a köz elől elvonni. Ez a körülmény tette szükségessé bizonyos közszükségleti cikkek-ből a fejadag megállapítását és a jegyrendszer bevezetését is.

A kötött gazdálkodás általános szabályozása és az e téren követendő eljárás módja a minisztérium és az illetékes szakminisztériumok által kiadott és a közellátási rendeletek gyűjteményében elhelyezett rendeletekben van lefektetve. E rendeletek felsorolása, boncolgatása, nagy számuk és bő tartalmuk miatt, itt most lehetetlen. Erről egy külön vaskos táblázatot (segédletet)¹ állítottam össze, melyben felsoroltam azokat a kérdéseket, amelyek a csendőrséget, főként vidéki viszonylatban, ellenőrzés szempontjából a helyszínen érdeklik. A rendeletek többi része az őrsön nehézség nélkül megtekinthető, mivel azok célszerű módon, szám- és betűrendben csoportosítva vannak elhelyezve.

A közellátási rendeletgyűjteményben elhelyezett rendeletek a visszaélést elkövetőkkel szemben kihágást állapítanak meg. A visszaélések ilyen üldözése nem

¹ A szerző által összeállított igen áttekinthető és gyakorlatilag igen jól használható táblázatot az őrsöknek lapunk ajándékaként külön fogjuk megküldeni annyi példányban, hogy azzal mindenik járőrvezető ellátható legyen.

bizonyult kielégítőnek, mert ha a tettes akármilyen nagy mennyiségű közszükségleti cikkel követte is el a közellátási visszaélést, csak kihágás miatt lehetett őt üldözni. E hiány kiküszöbölésére alkották meg az 1941. X. t.-c.-t. A törvény 1. §-ának 2—5. pontja a közellátás érdekét súlyosan veszélyeztető visszaélések megtorlásait tárgyalja ugyanolyan értelemben, mint ahogy az a rendeletekben le van fektetve. E törvény alkalmazásának akkor van helye, ha a rendeletekben felsorolt visszaélések a közellátás érdekét súlyosan veszélyeztetik. A „súlyosan veszélyeztető” tényállás megállapítása a bíróság dolga és elég tág fogalomnak látszik, de mégis szükséges az eldöntése, mert hiszen csak így lehet megállapítani, hogy kihágásról, vétség-ről vagy büntetről van-e szó.

A honvédelemről szóló 1939. évi II. t.-c. 206. §-a a közszükségleti cikk, a hadviselés céljára szolgáló segéd-eszköz vagy anyag jogellenes elvonását tárgyalja és megállapítja, hogy aki *háború idején* olyan közszükségleti cikket, illetőleg a hadviselés céljára szolgáló olyan segédeszközt vagy anyagot, amellyel a szabad rendelkezést a minisztérium a törvény 113. és 114. §-a alapján korlátozta, jogellenesen felhasznál, elfogyaszt, elidegenít, megsemmisít vagy az igénybevétel elől egyéb módon elvon, vétséget, minősített esetekben pedig büntettet követ el. A törvény 207. §-a szerint a cselekmény kihágás, ha a jogellenesen elvont közszükségleti cikk, segédeszköz vagy anyag nem haladja meg a cselekmény elkövetőjének házi szükségletét.

Két olyan törvényünk van tehát, amely a rendeletekben foglalt kihágási büntető rendelkezések helyébe lép: az egyik akkor, ha a visszaélés a közellátás érdekét súlyosan veszélyezteteti, a másik pedig, ha a visszaélést a tettes a saját házi szükségletén felüli mértékben és ezenfelül még a honvédelem érdekei ellen is követte el.

Annak megállapítása, hogy egyes közszükségleti cikkekkel elkövetett visszaélést — ha a kihágás mérvét meghaladja — az előbb idézett melyik törvény alapján minősítsük, még felsőbb jogászai körökben is vita tárgya. Erre nézve egy felsőbb igazságügyi határozat is megjelent, mely szerint felhívták az illetékes bíróságokat, hogy a honvédelmi zár alá vett és a közellátási rendeletgyűjtemény 38/1. folyószáma alatt elhelyezett 4570/1940. M. E. számú rendelet, valamint az ehhez tartozó rendeletek (38/2. és 38/6. fsz.) mellékleteiben felsorolt anyagokkal és cikkekkel elkövetett visszaélést ne az 1941. évi X. t.-c. alapján, hanem a honvédelemről szóló 1939. II. t.-c. 206. §-a szerint üldözzék.

A helyes minősítésnek pedig nagy jelentősége van, mert az 1941. évi X. t.-c. 1. §-a alapján, a kihágás vétséggé minősül, ha a visszaélés a közellátás érdekét súlyosan veszélyezteteti, ezzel szemben a honvédelmi törvény 206. §-ának 7. bekezdése szerint, ha a cselekmény a honvédelem érdekét súlyosan veszélyezteteti, már nem is vétséggé, hanem büntetté minősül tíz évig terjedhető fegyházbüntetéssel. A honvédelem érdekét védő törvény tehát sokkal súlyosabb megtorlást helyez kilátásba, mint a közellátás érdekeit védő törvény, jól lehet az egyik vagy másik törvény alá tartozó közszükségleti cikkek között alig van különbség.

Miről ismerhető fel mégis az a körülmény, hogy a visszaéléseket melyik törvény alapján jelentsük fel?

Ha valamilyen közszükségleti cikk forgalmát korlátozzák, akkor a minisztérium (M. E. szám alatt) általános szabályozó rendeletet ad ki, a honvédelmi tör-

vényben stb. gyökerező jogánál fogva. E rendelet alapján az illetékes szakminisztérium — legtöbb esetben a Közellátási Minisztérium — adja ki a cikk korlátozásával kapcsolatos úgynevezett végrehajtási rendeletet. A rendeletek valamelyike kihágási büntető rendelkezést is tartalmaz, amely rendszerint úgy kezdődik, hogy „amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés — különösen az 1939. II. t.-c. 206. §-a alá, más esetben az 1941. X. t.-c. hatálya alá nem esik — kihágást követ el” stb. Amelyik rendeletnél ez a hivatkozás fel van tüntetve és a cikkel elkövetett visszaélés a cselekmény elkövetőjének a házi szükségletét felülmúlta (ennek megállapítása a törvény miniszteri indoklása szerint bírói megállapítás tárgya) a cselekményt az 1939. II. t.-c. alapján, ha pedig a közszükségleti cikk mennyisége olyan nagy volt, hogy az azzal elkövetett visszaélés a közellátás érdekét súlyosan veszélyeztetette, az 1941. X. t.-c. alapján jelentsük fel mindkét esetben az illetékes uzsorabírósághoz.

A honvédelmi célra zár alá vett és a honvédelmi törvény 206. §-ának keretébe tartozó közszükségleti cikkel elkövetett visszaélés minősítésére és elbírálására támpontul szolgál még a közellátási rendeletgyűjtemény 38/1. száma alatt tárgyalt 4570/1940. M. E. számú rendelet, amely egyes anyagkészletek zár alá vételéről szól. E rendelethez kapcsolódik a 38/2. folyószám alatt felvett 540/1942. M. E. számú rendelet I—IX. mellékletében zár alá vett és 38/6. folyószám alatt tárgyalt 7100/1942. Ip. M. számú rendelet I—IX. mellékletében felsorolt és bejelentési kötelezettség alá vont anyagkészletek jegyzéke. Továbbá a 38. folyószámú rendeleteknél még alszámok alatt megtalálhatók azok a közszükségleti cikkek, amelyeknek forgalmát és felhasználását honvédelmi célra korlátozták. Az előbb írt rendeletekben, illetve mellékleteiben mindig felsorolt cikkel elkövetett vétség vagy büntett a honvédelmi törvény 206. §-ának minősítésével tartozik az uzsorabírósághoz. (Kihágás esetében a törvény 207. §-ának alapján a kihágási eljárás lefolytatására a rendőri büntetőbíró illetékes.)

Amely közellátási rendelet büntető rendelkezéseinél nincs feltüntetve a súlyosabb minősülés feltételezésével kapcsolatos előbb idézett két törvénycikk, s ha a cikk a közellátási rendeletgyűjtemény 38. folyószámánál — mint honvédelmi célra zárolt készlet — nem fordul elő és még ha a visszaélést a kihágást meghaladó mértékben követték el s ez a közellátás érdekét súlyosan veszélyezteteti, az 1941. X. t.-c. alapján kell az illetővel szemben eljárni.

A közellátási rendeletekbe ütköző kihágások a rendőri büntetőbíró illetékessége alá tartoznak. A rendeletek korlátozó intézkedései akkor sem változnak, ha a cselekményt vétség vagy büntett miatt nem a rendőri büntető bíróhoz, hanem a bírósághoz utaljuk, mert a bírói eljárásnak is a rendelet az alapja.

Említésre érdemes még, hogy a Kbt. 31. §-a értelmében a kihágás általában 3 hónap alatt, a kiszabott büntetés 6 hónap alatt évül el. Ezzel szemben az 1939. II. t.-c. (honvédelmi törvény) 212. §. 5. bekezdése szerint, a törvény alapján kibocsátott közellátási rendeletekben meghatározott kihágás 1 év alatt, a kiszabott büntetés pedig 2 év alatt évül el. Azt a körülményt, hogy a rendeletet a honvédelmi törvény alapján adták-e ki, vagy nem, a rendelet bevezető szövegéből állapíthatjuk meg.

Az 1940. évi XVIII. t.-c. 5. §-a a magyar állam biztonságát és nemzetközi érdekeit veszélyeztető bűncselekmény üldözésének keretében a saját közszükségleti cikk készletének a megsemmisítését tárgyalja. E törvényszakas vétség vagy büntett miatt üldözi azt a személyt, aki saját közszükségleti cikk készletét a rendes gazdálkodás szabályai ellenére a közérdekre káros módon megsemmisíti vagy egyébként használhatatlanná teszi. E törvénycikk megalkotása előtt saját készletével — megsemmisítési vagy használhatatlanná tételi szempontból — mindenki szabadon rendelkezett. A BTK-nek a gyújtogatásról szóló 422. §-a utolsó bekezdése szerint a 422 §-t nem lehet alkalmazni akkor, ha a felgyújtott tárgy a felgyújtó tulajdona és annak minősége és fekvése olyan volt, hogy senkinek sem személyére, sem vagyonára kárt nem okozott. Az 1940. XVIII. t.-c. ezt a minősítési tételt kizárja, vagyis ha a saját tulajdonát felgyújtó személyt gyújtogatás miatt nem is üldözzük, eljárunk vele szemben mégis az 1940. XVIII. t.-c. 5. §-a alapján, mert a felgyújtás is a megsemmisítés fogalma alá tartozik.

Négy törvény áll tehát rendelkezésünkre az árdrágító és közellátási visszaélések üldözése terén. Ezek:

1. Az árdrágító visszaélésekről szóló 1920. XV. t.-c.
2. A honvédelemről szóló 1939. II. t.-c.-nek a közellátás érdekkörébe tartozó 206. és 207. §-a.
3. A saját közszükségleti cikkét megsemmisítő visszaélést üldöző 1940. évi XVIII. t.-c. 5. §-a és
4. A közellátás érdekét súlyosan veszélyeztető bűncselekmények üldözéséről szóló 1941. X. t.-c.

Ide tartozik még a szándékos mezőgazdasági nemtermelés (gazdasági szabotázs) esetében a hűtlenségről szóló 1930. évi III. t.-c. 59. §-a 1. pontjának alkalmazása. Szándékos nemtermelés esetében a szabotálót e törvény alapján kell hűtlenség büntette címén a honvéd vezérkar főnökének bíróságához feljelenteni. Végül ide tartoznak még a közellátási rendeletgyűjteménynél elhelyezett rendeletek kihágást megállapító büntető rendelkezései.

A rendelkezésre álló törvények és rendeletek mindig a közszükségleti cikket említik. Ebből következik, hogy a visszaéléseket is csak közszükségleti cikkel lehet elkövetni. Nem közszükségleti (fényűzési) cikkel közellátási szempontból nem foglalkozunk. Közszükségleti cikk minden olyan áru, melyet a kultúra átlagos színvonalán élő ember társadalmi állására, vagyonára vagy műveltségi fokára való tekintet nélkül használni szokott vagy pedig az élet észszerű folytatása következtében kell is, hogy használjon.

Mit szoktunk használni? Mit kell, hogy használjunk? Az emberi élet igénye két főcsoportra: életszükségletre és kultúrzsükségletre osztható. Az életszükséglet felöleli az élelmet, a ruházatot és a lakást, a kultúrzsükségleti igényhez tartozik a vallás, irodalom és a művészet. E szerint közszükségleti cikk a lakás és tartozékai, az építéséhez szükséges anyagok és az ott felhasznált munkateljesítmény, szerszámok, élelem, ruházat, bor, sör és a közönséges égetett szeszes italok stb. Nem közszükségleti cikk a magas kultúrigényeket szolgáló gyűjtemény, az ékszerek — jegygyűrű kivételével —, különleges magas foktartalmú szeszes ital, a fényűző bunda, kaviár; általában az olyan különleges dolgok, amelyeket nem mindenki használ vagy fogyaszt.

Ha vita tárgyát képezné, hogy valamilyen cikk közszükségleti-e vagy sem, a kérdésben az árhivatal dönt.

3-hoz. Az irányított gazdálkodásról csupán röviden tesztek említést. A csendőrséget mind a kötött, mind az irányított gazdálkodás ellenőrzése szempontjából leginkább a mezőgazdasági termelés és felhasználás érinti, mert gyáripari termelésünk csaknem teljes egészében városi területre esik. Egyébként gyáraink nagyrésze hadiüzemmel van nyilvánítva, ahol a termelés, elosztás és felhasználás ellenőrzés alatt áll.

Az irányított mezőgazdasági termelés keretében, a közellátás rendeletgyűjteménye 26/2. folyószáma alatt tárgyalt 4730/1942. M. E. számú rendelet szerint, az ipari növények (olajos magvak) termelése van kötelezőleg és részletes szabályozás szerint beillesztve. E rendeletben elő van írva, hogy a 15 kat. holdat meghaladó szántóterülettel rendelkező mezőgazdasági termelő, ingatlanja 70/0-ának megfelelő területen köteles olajos magvakat termelni. Ugyane rendelet szerint, ahol az 1940/41 vagy 1941/42 gazdasági évben cukorrépát vagy dohányt termesztettek, kötelesek az 1942/43 gazdasági évben is legalább ugyanakkora területen cukorrépát és dohányt termelni. Egy későbbi rendelet e termelést a következő gazdasági évekre is kiterjesztette.

A termésbeszolgáltatással kapcsolatban a közellátási rendeletgyűjtemény 26/9. folyószámánál elhelyezett 6000/1942. M. E. számú rendelet 2. §-ának 1. bekezdése elrendeli, hogy a termelő köteles az 1942/43. gazdasági évben úgy gazdálkodni, hogy beszolgáltatási kötelezettségének akadály nélkül eleget tudjon tenni. Ennek a beszolgáltatásnak terjedelme a közellátási rendeletgyűjtemény 26/13. folyószáma alatt a 100.800/1943. K. M. számú rendelet 2. §-ának I—III. mellékletében van feltüntetve.

Az irányított gazdálkodás bevezetésére azért volt szükség, hogy bizonyos cikkekből — amelyeknél esetleg hiány mutatkozik — annyit termeljenek, amennyit az ország lakosainak ellátása és az ország gazdasági érdeke megkíván. Egyébként bizonyos fokig azt a célt is szolgálja, hogy ne állhasson elő olyan helytelen termelési mód, melynek az eredménye az lenne, hogy bizonyos cikkekből felesleg, más cikkekből pedig hiány mutatkozzék.

A közellátási nyomozó szolgálatnál szerzett gyakorlati tapasztalat és az őrsokról a nyomozó alosztályhoz beérkezett feljelentési másolatok áttanulmányozásánál észlelhető helytelen eljárásokból megállapítható, hogy az őrsök nincsenek mindenütt megfelelő mértékben tájékozva a közellátási rendeletekben lefektetett korlátozó intézkedések részletei felől. Különösen nagy gondot okoz a járőrnek, ha az őrstől távoleső helyen közellátási ellenőrzéssel találja magát szemben, ahol azt kellene azonnal a helyszínen eldöntenie, hogy egy bizonyos közszükségleti cikkre van-e egyáltalán és ha igen, milyen korlátozó intézkedés érvényben. A nagyterjedelmű közellátási rendeletgyűjteményt a járőr nem viheti magával, a rendeletek összes korlátozó intézkedéseit nem lehet fejben tartani, más segédeszköz pedig külső szolgálatban nem áll a nyomozó járőr rendelkezésére.

Ezért, elsősorban a külsőszolgálatban álló járőrök gyors és könnyen áttekinthető tájékoztatására — amint említettem — segédletet állítottam össze, amely azonnal tiszta képet ad azokról az eljárási szabályokról, amelyek a járőrt külső szolgálat teljesítése közben szinte nap-nap után érintik.

Feldolgoztam a táblázatban a közellátási rendeletek korlátozó intézkedéseinek azokat a részeit, amelyek

a csendőrséget ellenőrzési szempontból külszolgálatban leginkább érdeklik. Ezt a táblázatot a jegyzék könyvecske mellett volna legcélszerűbb elhelyezni. A járőr a táblázatot szolgálatba vigye magával. Csak azt vettem fel, ami az ellenőrzésnél a helyszínen nyomban szükséges; a rendelet többi részét a feljelentés megszerkesztése előtt az őrsön áttanulmányozhatja a járőr. A táblázat arra is tájékoztatást nyújt, hogy milyen közszükségleti cikkek szállításánál vagy átruházásánál nincs a járőrnek a helyszínen tennivalója, ugyanis ezek a cikkek *nincsenek* a táblázatba felvéve.

A közellátás helyes rendjének irányítása megkívánja, hogy a minisztérium és az illetékes szakminiszterek időről-időre újabb és újabb rendeleteket adjanak ki, vagy a régebbi rendeleteket megszüntessék vagy módosítsák. Így az én táblázatom sem lehet örökérvényű; a rendeletekben beállott változások szerint módosítást igényel. A táblázatnál ugyanúgy pótlék kiadására volna szükség, mint a nyomozó kulcs alkalmazásánál. Ennek a további megoldása azonban nehézségekbe ütközik, mert a táblázatban a rendeletek módosítása központilag technikai okokból nem vihető keresztül. Így nem marad más megoldás, mint hogy az őrsök, de legalábbis a közellátási csendőrök az új és a tárgyba vágó rendeleteket a táblázat szerint szerkesztett saját készítésű táblázatba — a rovatok kérdőpontjai szerint — bevezessék, a megszünt rendeleteket a táblázatból töröljék, a módosításokat pedig átvezessék. Ez az eljárás az őrsnek némi munkát ad ugyan, de igen hasznos, mert ilyen eljárás mellett a feljelentésünk mindig hibátlan lesz.

A csendőrségi közellátási nyomozó szolgálat kifogástalan ellátása tudást, lelkiismeretességet és nagy nyomozói munkateljesítményt igényel. A szolgálat fontosságát pedig külön is hangsúlyozni kell, mert a belső front szilárdságát is hatékonyan előmozdítja. Ezen a téren szakminisztérium működik, kiterjedt közellátási szervek, a csendőrségnél pedig bűnügyi szempontból, őrsi viszonylatban közellátási csendőr, a nyomozó alosztályok keretében pedig közellátási alcsoport tevékenykedik. E szervek beállítása és működése is azt bizonyítja, hogy ennek a munkának kormányzatunk is igen nagy fontosságot tulajdonít.

A Csendőrségi Lapok szerkesztőségében az alábbi könyvek kaphatók:

Tábori rendészeti szolgálat, 1 P 90 f + portó.
(A könyv bizalmas, csak ajánlottan küldhetjük.)

Ezenkívül:

A csendőrség 1943. évi elhelyezési térképe, 50 f.
Máshol nem kaphatók!

A megrendelt könyvek árát a Csendőrségi Lapok 25.342. számú csekkszámájára történő befizetéssel kell megküldeni.

A Szervezeti és Szolgálati utasítás,

ügyszintén a Próbacsendőrök tankönyve

elfogyott, rendelést tehát egyelőre nem fogadunk el. Ha ismét kapható lesz, közöljük olvasóinkkal.

PORTYÁZÁS

Egyszer valaki elkezdett tenni, mondani vagy írni valamit és valahogyan mások átvették tőle, azoktól megint mások és ebből lett a szokás, amin nem fog az idő. Van szokás, ami időtállóan beválik, de akad bőven olyan is, amit csinálunk, de magunk sem tudjuk, minek és miért. Néha már nem is tudjuk, hogy csináljuk, mert az öntudatlanságig megszoktuk.

Ha megfigyeljük a napiélet apróságait, találunk ilyet eleget. A kor változásaival még az újságírás halad legfürgébben, de a céltalan, indokolatlan és sokszor megmagyarázhatatlan szokásoktól az sem tud egészen szabadulni. Kis csokornyí szemelvényt szedtünk össze ilyen szokásokból csak úgy egy napi újságtermelésből.

Ellopták Nagy Mihályné pénzesztáskáját, mondja a tudósítás és nyomban hozzát teszi, hogy Nagy Mihályné negyvenhatéves.

Szegény Nagy Mihályné. Nem elég, hogy ellopták a pénzt, ráadásul most már minden ismerőse és barátja tudja róla, hogy negyvenhatéves, holott eddig temérdek furfanggal sikerült elhitetnie a világgal, hogy csak harmincegynéhány.

Nem hal bele a dologba, de mégis miért közlik az egész országgal, hogy Nagy Mihályné hány éves? Ettől sem most, sem később a pénztárca meg nem kerül. Adat, aminek nincs célja, de görcsösen ragaszkodik régi szokásjogához, hogy a lopás hírében ő is szerepet kapjon. Szokás, amit egyszer valaki elindított s azóta minden nemzedék úgy ápolja a gyakorlatilag céltalan, de a Nagy Mihálynéknak tengernyi keserűséget okozó adatot, mint őseink a keserűesen csiholt parazsat ápolták. — Úgyis elég bosszúság gyötri az embereket, hát nem lehetne a sok Nagy Mihálynénak egy kis örömet szerezni azzal, hogy ezentúl az elloptott pénzük mellé nem közöljük tekintélyesedő életkorukat is? A lopási hír anélkül is lopási hír lesz és Nagy Mihályné lopásokoza szomorúságát valamennyire még enyhíteni is fogja a büszkeség, hogy újságban, nyomtatásban olvasta a nevét. Csak egy céltalan kis szokást kell elhagyni és a keserűségből jókedv lehet.

A füstölő revolvert még a markában szorongatta a gyilkos, amikor a detektívek rátörték az ajtót, — szól a következő tudósítás.

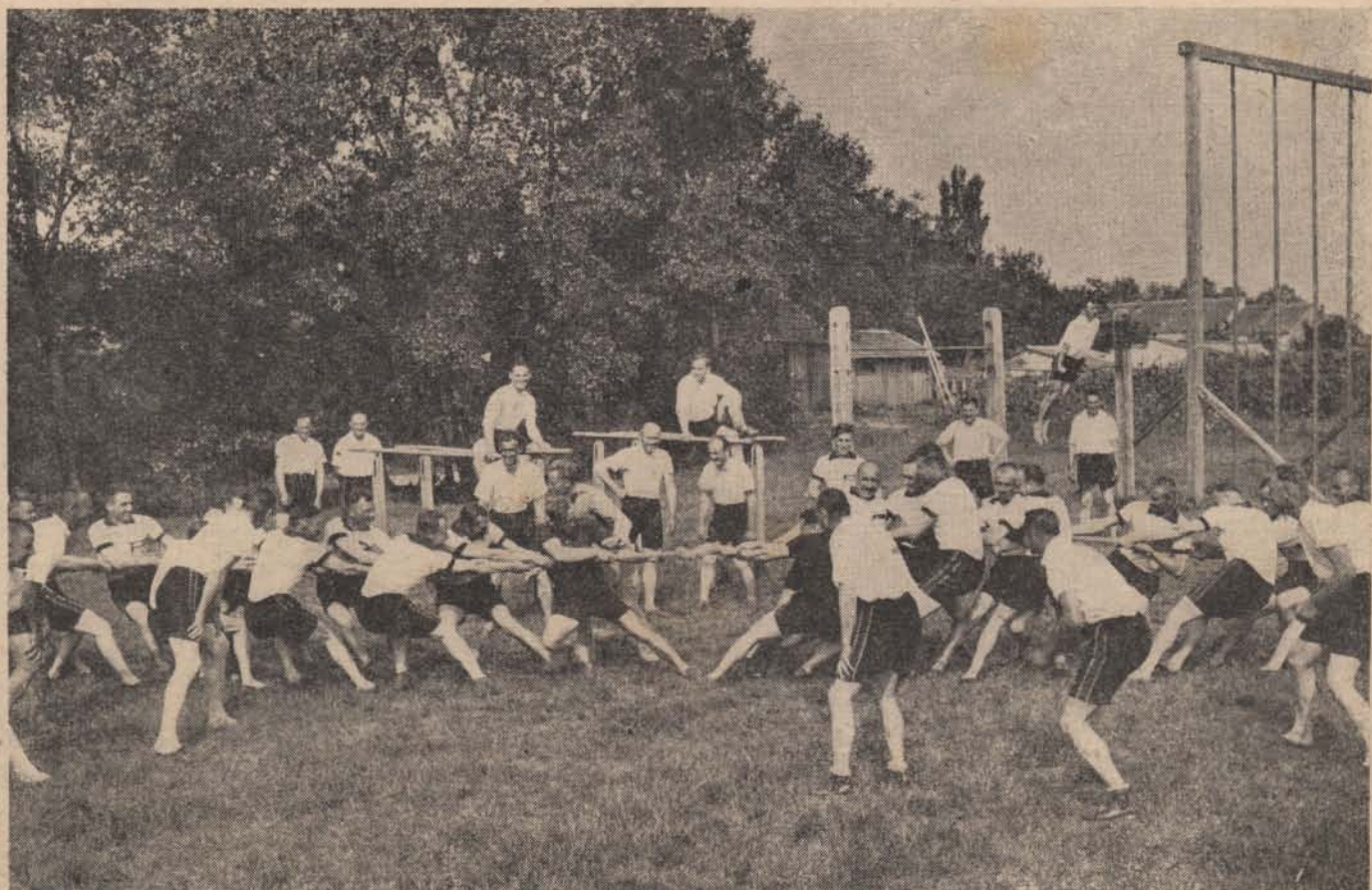
A valóságban ma még az ügyü sem nagyon füstölög, de a revolver a hírekben megtartotta ezt a hajdani szokását, ha ugyan valamikor is szokása volt. Mindegy, kicsire nem nézünk, hadd füstölögjön a revolver, mert ez jobban csiklandozza az olvasó képzeletét. Látja a feldúlt szobát, a zilálthajú bűnözőt, az ajtón berontó detektíveket, de mindez hideg és szintelen kép lenne a revolver füstölőse nélkül.

A hazug és máskülönben sem némes regényeségre úgyis megvan a hajlam széles olvasóköri körben, egészen fölösleges és főleg nem hasznos azt még felcsigázni. Meg kell írni szárazon a tényeket, füstölögés nélkül. Ponyvaíze van, amit üldöz a kormányunk s ha füzetben tilos a ponyva, maradjon ki a hírlapi

Képek a szombathelyi csendőr tanzászlóalj életéből

Oktatás a szabadban.

Melyik raj erősebb?

tudósításokból is. Régi születésű játék a szóval ez a füstölő revolver, rossz szokás, nélküle egy hajszállal megint tisztább és tárgyilagosabb lesz a hírszolgálatunk.

*

Sortüzet adott a detektív a betörőre, olvassuk. Egymaga adott sortüzet, ami abból állott, hogy kilőtt két töltényt, a harmadiknál, szokása szerint, csődöt mondott a pisztoly.

Sortüzhöz egész szakasz kellett valamikor, amikor még egyáltalában sortüzeteket adtak. Nem az teszi a sortüzet, hogy egymásután kilövünk néhány lövést a pisztolyból, hanem az, hogy sorbanálló katonák lönek. Elavult régi fogalom, de nem engedünk belőle, mert megszoktuk és mert sortüz nélkül nem érdekes a tudósítás.

De hát csakugyan van abban valami érdekesség, ha emberek lövöldöznek egymásra? Szerintünk ez nem érdekes, hanem mélységesen szomorú, talán nem is kellene írni róla. De ha már valamiféle közérdek úgy kívánja, hogy meg kell írni, legalább sortüz ne legyen egyetlen pisztoly néhány lövéséből.

*

A detektívek a tudósításokban mindig robognak a gépkocsin. Mindenki más egyszerűen utazik, megy valahová, a detektív azonban robog.

A robogás megint regényesebb meghatározás. Az olvasó képzelete is robogni kezd, ha olvassa. Utazni, hajtani, haladni, menni, sietni, ez mind túlszürke dolog, a detektív robogjon. Ez izgalmas. A robogásban benne van a motor dübörgő hangja, a kettéhasított levegő vésztes fütyülése, a hajsza láza és mindez akkor is megvan, ha a detektív valami egyszerű tanukihallgatásra nem gyalog, vagy villamoson, hanem gépkocsin megy ki a városba. Neki muszáj robogni, ha akar, ha nem.

Pedig sokszor nem is akar. A nyomozásban a detektív sem a ponyvák robogását, hanem a megfontolt, körültekintő, sokszor hosszadalmas lassúsággal felépített szellemi tevékenységet látja és műveli. Nem akar robogni, dübörögni, hanem csak az idejével takarékosan bánni, amikor gépkocsit használ. Számára a gépkocsi éppen olyan egyszerű közlekedési eszköz, mint a tojáskereskedő számára.

A tudósításokban mégis robognia kell. Ezért azután sok újságolvasó azt hiszi, hogy a detektív fő tudománya a robogás és hasonló regényes más szokások. Alig hisszük, hogy kiváló detektívjeink ilyen olcsó és sovány babérokkal megelégednének. Ők nem robogni, hanem nyomozni szoktak és eközben gyakran használnak gépkocsit. Ez így komolyabb tevékenység a robogásnál.

*

Riasztó lövést adtak a csendőrök, — olvassuk.

Kit és miért riasztottak volna? Legfeljebb a levegőbe lőttek (ha tették, szabályellenesen tették) azért, hogy megijesszenek valakit. A riasztás egészen más valami. Alvó, vagy elvonultan dolgozó embereket szokás felriasztani valami veszedelem küszöbén.

Nincs riasztó lövés. Ez is valami régen kitalált téves fogalom, le kellene szokni róla. A csendőr pus-

kája sokkal komolyabb és megfontoltabb szerszám, semhogy riasztgatásból lövöldözhesünk vele. Csak akkor szólal meg, ha elkerülhetetlen, de akkor nem riogat, hanem talál. Olyan ici-pici dolognak látszik ez a riasztó lövés, pedig nem az. A puska tekintélyét és tiszteletét nem emelné ez, mert elhiteti az emberekkel, hogy a puska és a félrevert harang sokszor ugyanaz.

*

Tűzharcot is szoktak vívni csendőrök és rendőrök a tudósításokban. Néha csakugyan megtörténik, de a tudósítás már akkor is tűzharcot mond, ha egyet lőtt a csendőr.

Egy-egy puskalövés még nem tűzharc. Sokkal komolyabb fegyveres eseményekre kellene ezt a fogalmat tartogatni. A szó kétségtelenül színezi a tudósítást, de túlozza vele az eseményeket. Főleg az olvasóval egész csatát elképzeltetni néhány lövés miatt. A békésszándékú emberek minden fegyveres közbiztonsági hírre nagyon érzékenyen figyelnek s ha minduntalan tűzharcokról olvasnak, biztonságérzetüket ez egyáltalában nem erősíti, ez pedig hiba. Semmiesetre sem közérdek.

*

Az öngyilkosságok hírei pedig egyenesen lesujtók. Lezüllött bárcsászárók, szélhámósok, szerelmes cselédlányok tragédiája ugyan miért érdekelné a közvéleményt?

Szerintünk az újságokban egyetlen olyan sort sem volna szabad közölni, aminek a közlését valamilyen közérdek nem kívánja. Hogy az öngyilkossági hírek miféle közérdeket szolgálnak, ezt nem tudjuk elképzelni. Kétségtelenül semmilyen.

Az bizonyos, hogy az önkéntes halált eddig még senki sem vállalta kedvtelésből. Valami súlyos ok kényszeríti rá az embereket. Talán ez a legszörnyűbb emberi tragédia. Ha valakiről megírnák, hogy kopaszodni kezd, botrányt csapna a szerkesztőségben s a személyiség joga nevében mindenki igazat adna a közhírré tett kopasznak. Hát ha ennyire tiszteletben tartjuk és védjük az ember személyi dolgainak a titkosságát, miért teregetjük ki a Kovács Teréz szerelmi öngyilkosságát? Ő már botrányt nem csap, de az emlékének is megvannak a maga személyi jogai és ezek a jogok az élő ember apró kis személyi jogainál feltétlenül tiszteletreméltóbbak.

Az öngyilkos ember kétszeres halált hal. Először, amikor elveti magától az életet, másodszor pedig, amikor bekerül az emléke a tudósításba. Ismeretlen százezrek irtózáttal gondolnak a nevére, amíg csak el nem felejtik. Sajnáljuk őket. Emberségesebb lenne a maguk szűk környezetével titokban megadatni számukra e föld ölet.

*

Kis csokrot adtunk főlegesen és néha nem hasznos szokásokból. Nem azért, hogy az újságokat bántssuk, hanem azért, hogy a magunk napi dolgaiban is megkeressük a hasonló szokásokat. Ha még a sok gonddal, minden soron rágódva készülő újságokban is ennyi furcsa szokás bújhatik meg, akkor az emberek napi életében hemzsegnek ezek a ferdeségek. Nem árt gyomlálgatni őket.

Képek a nagyvilágból.

A forrongó India.

A világsajtó hasábjain egyre sűrűbben szerepel az örökös tűzfészek: India. Hol néma tüntetések, hol utcai harcok, fegyveres lázadások hírért hallani, de az angol propaganda igyekszik jelentőség nélkülüknek feltüntetni ezeket a forrongásokat és minden eszközzel azon van, hogy a távoli terület viszonyait mindenki csak a sejtések romantikus kódén át lássa. Anglia, a „nemes pártfogó“-ként szerepel és katonai elnyomását szép indiai propaganda-filmekkel igyekszik ellensúlyozni. A valóság azonban erősen más, mint ez a film-romantika...

Indiát az 1757. év plassy-i csata juttatta az angolok kezére. Ekkor kezdte meg ennek a gazdag területnek kihasználását a Keletindiai-Angol-Társaság, majd száz év múlva — hivatalosan is — Anglia. 1858-ban elűzték az utolsó indiai Nagy Mogult és Viktóra királynőt — Disraeli miniszterelnök indítványára — 1876-ban az angol parlament India császárnőjévé kiáltotta ki. Azóta India 660 hercege csak névleg uralkodik, s hogy trónját megtarthassa, behódolt az angoloknak. A 45 milliós angol nép érti a módját, hogy leigázva tartsa a 340 milliós Indiát...

India jelentősen segítette Angliát Egyiptom megszállásánál, a búr háborúban, a boxer-lázadásnál, az arab országok meghódításánál s vérzett az első világháború csataterein, mert Anglia függetlenséget ígért neki, de ezt sohasem adta meg, sőt fegyveresen is „észretérítette“ őket. Így volt ez 1919-ben is, amikor Dyer tábornok katonái közel 400 hindut lőttek agyon Amritsarban, utána pedig kihirdették az első indiai alkotmányt. Az alkotmány ténye nem sokat segített a helyzeten, napirenden voltak a lázongások, Ghandi és Nehru vezetésével megalakult az állandó indiai kongresszus, de nem sok eredményt értek el. Hibásak ebben elsősorban talán maguk a hindúk voltak. A kaszt-rendszer és a vallási ellentétek felhasználásával Anglia egyik pártot a másik ellen játszotta ki, a nyertes pedig mindig ő maradt. Gandhit bebörtönözték, de aztán célszerűbbnek vélték, ha szabadon hagyják, így sokkal kisebb jelentőségű lett az eleinte bizony keserves gondokat okozó „passzív ellenállás“ és az angol áruk bojkottja is. Jelenleg Bose szervezése foglalkoztatja a világ közvéleményét.

Lord Irwin, India alkirálya rávette annak idején Gandhit az emlékezetes „kerekasztal“ konferenciákra, szabadon is bocsátottak számos bebörtönözött hindú politikai foglyot s megkapta India a második alkotmányát is, de a helyzet nem enyhült!

A mai India látja már, hogy az angol ígéreték értéke kétséges valami és a függetlenséget csak a harc szerzi meg. Ebben már a kongresszus kéthar-

mada egyetért: erőszakkal kell lerázni az angol bilincset India testéről!

India kétharmadrészét foglalja magában az a 15 tartomány, amely közvetlen angol uralom alatt áll. Mintegy 660 félig független bennszülött állam alkotja Hindú-Indiát, melyek uralkodói felett ott áll az alkirály, a tulajdonképpeni hatalom birtokosa, aki a londoni kormány utasításai szerint intézi India ügyeit. Az indiai kormánynak és parlamentnek csak névleges jelentősége van, bár abban a bennszülöttek is résztvehetnek.

Ez a való helyzet, mert az 1935. évi alkotmány még nem valósult meg. Aszerint ugyanis India, mint a független államok és tartományok szövetsége állana az alkirály kormányzása alatt. De ebbe a rádzsák és maharádzsák nem egyeznek bele, féltve eddigi hűbéri jogaikat. Mivel ennek az alkotmánynak megvalósulásához 330 rádzsá és maharadzsa beleegyezése szükséges: érthető, hogy késett, jelenleg pedig a háború utánra halasztódott el a döntés. A maharadzsaikon kívül a kongresszus sem jutott egy-egy nevezőre, mert a hindu-muzulmán ellentét elhomályosítja a közös ellenség: Anglia mesterkedéseit. De a sok visszaélés lassan kinyitja India szemét. Egyre erélyesebb hangok hallatszanak a mérsékelt irányzat részéről is, egyre élesebben hangoztatják a hindu törekvések szükségét.

A mai Indiában mintegy 200 önálló nyelven beszélnek a hindúk, koláriók, dravidák és a tibeti mongol törzsek, akik általában budhisták, mohamedánok és keresztények, de rengeteg más vallás is van. Társadalmi elkülönülésük még ma is szembezőkő, az elnyomott páriák helyzete alig javult, a faji öntudat azonban Angliával szemben mindenkiben él!

A legfontosabb katonai feladat magában Indiában fenntartani a rendet. A 200.000 zsoldosból álló hadseregben mintegy 40.000 az angol, akik szüntelenül készülségekben vannak az állandó feszült helyzetben. Természetes határai a külső ellenségtől nagyrésztben megvédik Indiát, bár az afganisztáni határszakasz örökös darázs-fészek. Húsz dandárt tartanak itt lekötve a harcias törzsek, akik nem tudják megszokni az angol uralmat és szüntelenül háborúskodnak.

Körülbelül 150 zászlóalj, 25 lovasezred, 80 üteg, 10 harckocsi század, 1 bombázó- és felderítő repülőezred alkotják az „Indiai hadászati tartalék“ megjelölésű indiai haderőt, amellyel Anglia tengerentúli feladatokra is készül...

v. T. L.

Gyűjtsd a csendőrséghez jelentkezőket!

*

Gyűjtsd a csendőrséghez jelentkezőket!

*

Gyűjtsd a csendőrséghez jelentkezőket!

A partizánok rejtékelye felé...

Munkában a lángszóró.

HT.SZD. ORELLY

Honvéd segítség az ukránoknak.

HT.SZD. ORELLY

Német vaskereszttel kitüntetett honvédek.

EMCÉKEZZÜNK!

Végh Dávid cecei őrsbeli csendőr az orosz harctéren szerzett járványos betegségben 1914 október 2-án Munkácson meghalt.

Pap Dakos Sándor bakonyjákói őrsbeli csendőr, c. őrmester, a szerb harctéren szerzett betegségében 1914 október 2-án Brckán meghalt.

Lichner Pál málnapataki őrsbeli 2. oszt. őrmestert 1918 október elején Oszenica és Prijepolje között szerb komitácik agyonlőtték.

A románokkal Pusztacelinánál 1916 október 2-án vívott ütközetben elesett: **Sikorszki Zsigmond** őrnagy, a brassói szárny parancsnoka; **Csontos Antal** őrmester az országos csendőriskolánál; **Bartha József** brassói szárnybeli, **Illyés János** sztina-szereatai, **Jánosi Károly** predeáli, **Kelemen János** alsóárpási, **Molnár Sándor** zásztűkosi, **Oszkai Gábor** lövői, **Suba József** nagyszébeni, **Szekerés Dénes** alsóvisti, és **Takács Ferenc** kapuvári őrsbeli csendőr, c. őrmester; **Benedek József** alsóárpási, **Katona János** sósmezői és **Szöcs János** vakaria-marei őrsbeli csendőr.

Ugyanakkor román hadifogságba esett, ahol meghalt: **Biró István** sepsiszentgyörgyi szárnybeli és **Pál Imre** predeáli őrsbeli csendőr, c. őrmester, **Illyés Szilárd** szárazajtai őrsbeli csendőr.

Szalai Vince tótkeresztúri őrsbeli csendőr a románokkal a Tulisa-magaslaton vívott harcban 1916 október 4-én elesett.

Karai Ernő berhidai őrsbeli csendőr az oroszokkal harcolva, 1914 október 8-án a Beszki-hágón elesett.

Gábor Tivadar zajugróci őrsbeli csendőr, c. őrmestert 1916 október 9-én Brankovinában egy szerb rabló agyonlőtte.

Fülöp Péter remetevasgyári őrsbeli alőrmester, katonaszökevények igazoltatása alkalmával szenvedett sérülésében 1918 október 9-én Nagymihályon meghalt.

Benedekfi László sajókazai őrsbeli csendőr, c. őrmester, az orosz harctéren szerzett betegségében 1916 október 11-én Stryben meghalt.

Málnási Miklós kimpuluinyági őrsbeli csendőr, c. őrmester, a románokkal harcolva szenvedett sebesülése folytán 1916 október 11-én Békéscsabán meghalt.

Sáromberki Ziegler Károly főhadnagy, a nagyszombati szakasz parancsnoka, 1914 október 12-én Felsősebes és Toronya között orosz golyótól találva, elesett.

A Magyarostetőnek a románoktól 1916 október 12-én történt elfoglalása alkalmával elesett: **Orosz Mihály** őrsvezető, c. őrmester, a pesterai őrs parancsnoka; **Baka Antal** alsóvisti, **Lőrinc Bálint** barcaroznyó-villanytelepi, **Rózsás János** szili, **Szitás András** alsótömösi őrsbeli csendőr, c. őrmester és **Szabó Miklós** plaulfoiui őrsbeli csendőr.

Kovács Lajos mosonszentjánosi őrsbeli alőrmester 1918 október 12-én az olasz harctéren meghalt.

Hajas Mátyás 2. oszt. őrmester, az alsóbalogi őrs parancsnoka, orosz hadifogságból való szökése alatt kiállott fáradalmai következtében 1917 október 12-én Aradon meghalt.

Medve Sándor szegedi nyomozóosztálybeli őrmester, partizánokkal vívott harcban, Óbecsén, 1941. október 12-én hősi halált halt.

Krizbai György alsóporumbáki őrsbeli csendőr a románokkal az Ojtozi-szorosban vívott harcban 1916 október 14-én elesett.

Székes Sándor zakárfalusi őrsbeli csendőr, c. őrmester szerb komitácikkal vívott harcban 1918 október 14-én Takovo mellett elesett.

NYELVMŰVELÉS

4.

Nevek, címek.

A családnevek kérdésében voltaképpen csak az asszonyokkal van baj. Hajadoni állapotában nincs semmi kifogásolni való teszem Nagy Margiton, a nehézség férjhezmenetelével kezdődik, akkor, amikor, mondjuk, Kiss János felesége lesz: az ujdonsült menyecske Kiss Jánosné született Nagy Margitnak nevezi magát, vagy, a divatnak hódolva, hol Kiss Margitnak, hol Kissné Margitnak. Pedig hagyományaink azt vallják, hogy a léány férjhezmenetele után is megtartja nevét. Például Lőrántffy Zsuzsanna ezt mondja 1659-ből való végrendeletében: „En Lorántffy Susanna az néhai méltóságos fejedelemnek, tekéntetes és nagyságos öregbik Rákóczy Györgynek... megmaradott özvegye“. Ura és két fia is így címezi a leveleket. Nagy Margit tehát nem Kiss Margit, nemis Kissné Margit. A Kiss Jánosné Született Nagy Margit név a valóságos állapotot tünteti föl, kivetni valót csak a született kitétel használatában találunk. De nekünk éppen ez a fontos. A született ugyanis a német meg a francia nyelvhasználat tükörképe, s nem tud beleilleszkedni a magyar észjárásba. A magyar nem érti, miért kell Nagy Margit született voltát hangsúlyozni, hiszen tudja mindenki, hogy őt sem a gölya hozta. A helyes kifejezés: Kiss Jánosné Nagy Margit. Nem kifogásolható persze a rövidített Kiss Jánosné alak sem.

A személyi tulajdonnevekről legfőlőbb még azt kell mondanunk, hogy egyes, köznevekkel azonos hangsorú családnevek tárgyias ragozása eltér a köznévről ragozásától. A magánhangzó rövidülése (kéz: kezet, fonál: fonalat) elmarad, akárcsak olykor a -t ragot a szóval összekapcsoló kötőhangzó (ház: házat, kert: kertet). Példa erre: madarat: Madárt, szekeret: Szekért, aranyat: Aranyt, nyulat: Nyúlt.

Szövevényesebb a címek használata. A német, a francia meg más nyelvek az előnevet a név mögé teszik: a magyar a név elé. A nemes jelölés, a nemesi előnév és a vitéz a név elé kerül, ebben a tekintetben egységes a szokás. Ezzel szemben a doktor, báró, gróf, herceg címet a nyugati nemzetek a név elé írják. Kétségtelen, magyarosabb a címnek a név után tétele, izesebb a Kovács Péter dr., Szenthegyi Antal báró alak, mint a dr. Kovács Péter, báró Szenthegyi Antal, de az utóbbi, idegen hatásra kialakult formát sem kifogásolhatjuk már, annyira gyökeret vert. Úgynevezett nyelvi tény, elévült hiba ez s arra figyelmeztet bennünket, ne engedjük be

nyelvünkbe szigorú rostálás nélkül az új elemeket. Mert nehéz aztán megszabadulni a nem odavalótól, sokszor lehetetlen.

Elég sok zavar mutatkozik azonban a jelzőnek tekintett, vagyis a családnév elé kerülő szavak sorrendje körül. Azt kell szabálynak tekintenünk, hogy minél szorocabban tartozik a jelző a családnévhez, annál közelebb áll hozzá. A helyes szórend — valamennyi jelzőt egy név elé sűrítve — tehát ez: *dr. vitéz báró bözödi Bözöd András*.

A nevek és a címek helyesírása tekintetében meg kell jegyeznünk, hogy a *dr., vitéz, báró, gróf, herceg* címet a mondatban kis kezdőbetűvel írjuk, de a mondat elején — vagyis névjegyen is — nagygal. A nemesi előnevek írását a Magyar Tudományos Akadémia kiadta A Magyar Helyesírás Szabályai nagybetűvel követelik, egy belügyminiszteri rendelet viszont a kis kezdőbetűvel való írást teszi szabállyá. A csendőr részére utóbbi az irányadó, mert ez a hivatalos álláspont. Kívánatos lenne ennek az ellenmondásnak a kiküszöbölése, ami bizonyára meg is történik.

Ki kell térnünk még a földrajzi tulajdonnevek helyhatározó ragozására. A *vár* és egyes *hely* utótagú helynevekhez s némely más helynévhez a *hol?* kérdésre *-t, tt* járul, pl. *Marosvásárhelyt, Kolozsvárt, Pécsert, Győrött*. Újabban mind erősebben terjed a *Marosvásárhelyen, Kolozsváron, Pécsen, Győrben* hangalak. A *-t, -tt* rag nyelvünk egyik ősi tartozéka, a régi magyarság nemcsak tulajdonnevekben, hanem köznevekben is használta. Ne szégyenítsük tehát nyelvünket, ne fosszuk meg egy jellegzetes, színes elemétől. Megemlítem végül, hogy a *hol?* kérdésre az országnevekhez a *-ban, -ben* rag járul, csak a magunk országára kivétel: erre a kérdésre a *Magyarországon* szóalakkal felelünk.

Loványi Gyula.

250 méterre a helyszíntől.

Írta: ELEKES JÁNOS főtörzsőrmester (Naszvad).

Szántó Lajos* naszvadi lakos, kisbirtokos, 1941 október 18-án a naszvadi őrsön bejelentette, hogy sertésöljében elhelyezett 12 csomó gyapjú fonalat ismeretlen tettes ellopta. Kára 50 pengő. Gyanúsítható személyt nem tudott megnevezni.

A lopás kiderítésére Bodó Béla csendőrrel magamat vezényeltem ki szolgálatba.

Először a szűkebb helyszínt vizsgáltuk át, de ott nem találtunk lábnyomot, vagy egyéb olyan tárgyi bizonyítékot, amiből a tettes személyére lehetett volna következtetni. Ezután személyre vettük a helyszín környékét is. A sértett telkén, a helyszíntől 250 méter távolságra a kerítés mellett 1 golyos zsebkendőt találtunk, melynek sarkában piros pamut volt bevarrva. Elhatároztam, hogy megállapítom, ki a zsebkendő tulajdonosa, mert nem tartottam kizártnak, hogy a tettes vesztette el.

A nyomozás ilyen irányban nehéz feladatnak látszott s csak alapos következtető munka után foghattunk hozzá. Arra a meggyőződésre jutottam, hogy a piros pamut a talált zsebkendőbe azért van be-

varrva, mert annak tulajdonosa a ruháit mosónővel mosatja. A pamutot ismertetőjelként valószínűleg a mosónő varrta bele.

Ezzel a feltevéssel indított nyomozás során Fekete Gáspárné, az egyik helybeli mosónő a kérdéses zsebkendőben Kerekes Árpád naszvadi lakos tulajdonára ismert. Kerekes rendszeresen vele mosatta a ruháit. Minden egyes mosásba kerülő darab sarkába piros pamutot varrt, hogy azokat saját ruháitól megkülönböztesse. Határozottan állította, hogy mástól ruhamosásra nem vállalt megbízást és így másnak a ruháiba nem varrhatott piros pamutot.

Ezután Kerekes kikérdezésére került sor. Első kérdésem az volt, hogy mikor járt legutóbb sértett udvarában, vagy annak telkén. Azt felelte, hogy ő bizony több mint egy esztendeje nem fordult meg ott, mert a sértettel haragos viszonyban van. Látva, hogy így nem jutunk előbbre, felszólítottam, vegye elő az összes zsebkendőit. Meglepődve nézett rám, de szótlánul engedelmeskedett. Az elénk rakott zsebkendőket egyeztetjük a talált zsebkendővel. A piros pamut egyezett és a minőség is azonosnak látszott. Ekkor közöltem vele, hogy a lopást ő követte el. Ezt bizonyítja a sértett telkén a lopás alkalmával elvesztett zsebkendője, amit nyomban megmutattunk neki. Ez a leleplezés olyan váratlanul érte, hogy jó ideig szólni sem tudott, majd pár perc múlva beismerte, hogy a lopást ő követte el.

Előadta, hogy 1941. október 17-én 15 óra tájban látta, amikor Szántó Lajos és felesége a lakásuk udvarából Naszvad község irányában eltávoztak. Ő még kb. fél órát várt, azután bement Szántó záratlan udvarába, a nyitott sertésölből ellopta a 12 csomó fonalat és a saját istállójában elrejtette. Mivel később megtudta, hogy Szántó a lopás ügyében a csendőrőrsön feljelentést tett, tartott attól, hogy esetleg ő is gyanuba jön. Hogy házkutatás alkalmával a lopott fonalat nehogy megtalálják nála a csendőrök, azt fia lakására vitte és ott a fia elrejtette.

Beismerte: a lopás elkövetése után észrevette, hogy a zsebkendőjét a helyszínen elvesztette, de nem mert érte a sértett udvarába, vagy telkére visszamenni, mert félt, hogy valaki meglátja és a lopással mindjárt őt fogják gyanúsítani. Arra egyáltalán nem gondolt, hogy a zsebkendőbe varrt pamutjelzés lesz az árulója.

Kerekes fia a padlásra elrejtett 12 csomó fonalat önként előadta.

Tekintettel arra, hogy ő is tudott a lopásról és az ellopott fonalat a saját padlásán elrejtette, az őrs bűnpártolásért, apját pedig lopás vétségéért a kir. járásbíróhoz feljelentette. A bíróság Kerekes Árpádot 2 hónapi, fiát pedig 3 heti fogházra ítélte.

*

Ebből az esetből is leszűrhetjük azt a sokszor hasznosított tanulságot, hogy sohasem szabad megfeledkeznünk a távolabbi helyszínről. Ennél a nyomozásnál is ott találták meg a kiinduláshoz szükséges adatot, mely azután — helyes következtető munkával — a tettes személyének kiderítéséhez vezetett. (Szerk.)

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Gyilkosság nyomozása.

Beküldte: VÁGI IMRE főörzsőrmester.

A . . . i őrsparancsnokság 1941. április 21-én, 7 órakor az alábbiakat jelentette távbeszélőn az X-i nyomozóalosztály parancsnokságnak:

„Özv. Kárász* Lajosné 55 éves, b . . . i lakost folyó hó 19-én 13 óra tájban, a lakóháza végében levő kocsiszímben, a padlásfeljáró mellett, holtan találták. A körvros véleménye szerint a halál okát szívszélhűdés okozta. A hulla fején, a tarkó irányában, 2 cm nagyságú sérülés látható. A lakosság körében az a gyanú, hogy az elhalt fiának valamilyen szerepe van a dologban. Nevezett ezideig mindent tagad.

Minthogy az őrsparancsnokság nem kérte a nyomozáshoz az alosztály közreműködését és a bejelentés adatai sem utaltak arra, hogy nyomozó közreműködése szükséges, az alosztályparancsnok úr azt a meghagyást adta az őrsnek, hogy a nyomozást folytassa le és eredményét jelentse.

E meghagyásra az őrs a nyomozást lefolytatta és az ügyben szerkesztett „Tényvázlat“-ot, illetve annak fogalmazványát 1941. április 24.-én betekintésre felterjesztette.

A fogalmazvány adatai szerint a b . . . i őrs járőre az elhalt fiát — Kárász Lajost — és annak feleségét gyilkosság gyanúja miatt elfogta és az é . . . i kir. ügyészségnek átadta. A bűncselekmény elkövetését azonban mindketten tagadták. Tagadásukkal szemben tettességüket illetően sem személyi, sem tárgyi jellegű adatok nem állottak rendelkezésre. Az ügydarab áttanulmányozása után az alosztályparancsnok úr úgy döntött, hogy az ügyben végezzen adatgyűjtést, mert a gyanúsítottak tettességét illetően csak valószínűsítő adatok állnak rendelkezésre és ezek alapján a bíróság nem tud marasztaló ítéletet hozni.

1941. június 12-én, a b . . . i őrsparancsnokság írásban jelentette, hogy a gyilkosság gyanúja miatt átadott Kárász Lajost és feleségét az ügyészség szabadlábra helyezte és az összes iratok visszaadása mellett a nyomozásnak újbóli lefolytatására adott felhívást.

Az alosztályparancsnok úr parancsára az ügy újabb nyomozásába bekapcsolódtam. Az őrsre megérkezve, a bajtársakkal az általuk lefolytatott nyomozás részleteit megbeszéltem és az ügyészség által leadott iratokat áttanulmányoztam. Az iratokból láttam, hogy Kárász a bírói kihallgatások alkalmával is tagadta, hogy édesanyja halálának előidézésében része volna. Tagadásban volt felesége is. Tagadásukkal szemben a bírói vizsgálat sem tudott konkrét adatokat beszerezni.

Ügy határoztam, hogy az elhalt multját, családi és magánéletét, nemkülönben a gyilkosság elkövetésével gyanúsított Kárász Lajos és felesége multját, és magánéletét, valamint az elhalthoz való viszonyukat teszem környezettanulmányyszerű vizsgálat tárgyává, mert csak ezek felderítése és ismerete révén remélhetem azt, hogy olyan adatok kerülnek a birtokomba, amelyek kiindulópontját képezhetik a később megindítandó nyílt nyomozásnak.

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

A fenti terv alapján végzett bizalmas felderítés az alábbi adatokat eredményezte:

a) Az elhalt — özv. Kárász Lajosné — kisbirtokos özvegye volt. Férje halála után a beltelkes ház és 46 hold föld maradt reá. Egy gyermeke volt: a gyilkosság elkövetésével gyanúsítható Kárász Lajos. Fiával évekkkel előbb a közös háztartást megszakította és halála napjáig csak házközösségben élt vele. Fiával és menyével rossz viszonyban volt. Ennek oka az volt, hogy fia, aki tanítói pályára készült, már diák korában könnyelmű társaságba keveredett és szüleit állandóan pénzért zsarolta. Szüleit nem becsülte. Atyja halála után könnyelmű adósságait anyjának kellett kifizetni és emiatt a férje után maradt vagyont jelentős összeggel meg kellett terhelni, majd később, a nyomasztó adósságok rendezése céljából értékesítenie, úgyannyira, hogy elhaltnak az elhalálása napján már csak 12 hold földje volt, ami szintén meg volt terhelve.

Az elhalt több esetben panaszkodott bizalmas ismerőseinek, hogy fia azzal fenyegette meg, hogy ha a meglevő 12 hold földet is nem értékesíti s annak ellenértékeképpen kapott pénzt nem adja neki, elveszi láb alól. Megjegyezte az elhalt azt is, hogy ha hirtelen találna elhalni, fia lesz a gyilkosa.

Az elhalt több esetben kénytelen volt fia üldözése elől vidéki rokonaihoz távozni vagy az éjszakákat a községben lakó ismerőseinél eltölteni.

b) Az elhalt az elhalálása napján — 1941. IV. 19. — a reggeli órákban még a községben járt, ott több egyénnel beszélgetett és ez alkalommal is arról panaszkodott, hogy fia agyonlövással fenyegette meg. Ezt követően már élve nem látta senki.

Az elhalt halálának híre a községben lakó ismerőseit megdöbbenetette és a megkérdezetteknek az volt a véleményük, hogy nem természetes halállal halt meg, hanem fia gyilkolta meg. E feltevésüket azonban konkrét adatokkal nem tudták alátámasztani.

c) Kiss Béla m . . . i lakos elmondotta, hogy 1940 nyarán — a közelebbi időpontot meghatározni nem tudja — Ehrlich József k . . . i lakos beszélgetés közben elmondta neki, hogy az elhalt fia — Kárász Lajos — egy alkalommal az emberi élet kioltására alkalmas mérget kért tőle azzal, hogy anyját akarja eltenni láb alól. Ehrlich felkérte őt, Kiss Bélát arra is, hogy közölje fia szándékát az elhalttal, ki neki távoli rokona volt. Ő ezeket el is mondta az elhaltnak, aki megjegyezte: hogy „Meg fogod látni, gyermekem lesz a gyilkosom.“

d) Ehrlich József elmondta, hogy 1937. vagy 1938. évben — a közelebbi időpontot meghatározni nem tudja — egy alkalommal a B . . . községben levő „S . . .“ féle vendéglőben szórakozott, hol időközben megjelent Kárász Lajos is — az elhalt fia — ki beszélgetés közben arra kérte őt, hogy adjon neki az emberi élet kioltására alkalmas mérget, minden árat megfizet érte. Erre megkérdezte Kárászt, hogy milyen célból van szüksége a méregre, mire Kárász elmondta neki, hogy az anyját akarja eltenni láb alól, mert az nem akarja az atyja halála után visszamaradt vagyont rendelkezésére bocsátani. Megjegyezte azt is, hogy nem kell tartani semmitől sem,

mert ő — Kárász — az orvossal már mindent elintézt s a halál bekövetkezése után az orvos egy olyan értelmű bizonyítványt fog kiállítani, amely szerint anyja szívszélhűdésben halt meg. Ő Kárászt elutasította. Ezt követően Kárász még négy esetben kereste fel lakásán s minden esetben arra akarta rávenni, hogy a mérget bocsássa rendelkezésére. Ő azonban Kárászt kiutasította a lakásáról azzal, hogy nem hajlandó cinkostársra lenni.

e) Ehrlich Lajos b...i lakos, órás elmondotta, hogy 1941 március hó végén — a közelebbi időpontot meghatározni nem tudja — az egyik b...i vendéglő helyiségben szórakozott, hol jelen volt elhalt fia, Kárász Lajos is. Beszélgetés közben aziránt érdeklődött tőle, hogy mint órás dolgozik-e ciánkálival. Igenlő válaszára Kárász arra kérte őt, hogy bocsásson rendelkezésére 5 gramm ciánkálit. Hajlandó 200 P-öt fizetni érte. Kérdést intézett Kárászhoz, tudatában van-e annak, hogy a ciánkáli erős mérge s megkérdezte, miért lenne reá szüksége? Kárász azt mondta, hogy ő kémiát tanult és így tudja, hogy a ciánkáli halálos mérge, de ne érdekelje az, hogy miért kell neki. Kárásznak azt válaszolta, nem tudna annyit fizetni, hogy ciánkálit adjon. Bár vele Kárász nem közölte, hogy milyen célból kellene neki ciánkáli, de amikor meghallotta, hogy Kárász anyja gyanus körülmények között meghalt és a csendőrség nyomozást indított, mindjárt arra gondolt, hogy Kárász gyilkosság elkövetésére akarta tőle a mérget megszerezni.

f) Dr. Kampf Imre b...i lakos, magánorvos elmondotta, hogy elhaltat jól ismerte, mert betegsége idején ő gyógykezelt. 1941 március végén — a közelebbi időpontot meghatározni nem tudja — az elhalt felkereste őt orvosi rendelőjében és panaszkodott neki, hogy fia állandóan üldözi és azzal fenyegette meg, hogy elteszi láb alól. Ő azt tanácsolta az elhaltnak, hogy pihenés céljából távozzon el B... községből valamelyik távol lakó rokonához. Az elhalt az utóbbi időben nagyfokú idegesség volt észlelhető, amit fia állandó üldözése és fenyegetése váltott ki.

g) A bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható Kárász Lajos tanítói pályára készült. A pozsonyi tanítóképző magyar tagozatára járt. Iskoláit azonban nem végezhette el, mert kicsapongó életmódja miatt az intézetből eltávolították. Eltávolítását követően magánúton akarta megszerezni a tanítói oklevelet, azonban a képesítőt nem tudta letenni.

Szüleit állandóan pénzért zsarolta. Könnyelmű adósságokat csinált, amit szülei kénytelenek voltak kifizetni, azzal fenyegette meg, hogy elteszi láb alól.

Anyját több esetben tettelesen is bántalmazta. Dologtalan, léha és könnyelmű életet élt.

Anyja halálának napján — 1941 április 19-én, — az anyja halála után reámaradt 12 hold földből 6 hold földet értékesített 5.100 P-ért. Ebből az összegből még aznap 190 liter bort és 3 liter pálinkát vásárolt. Anyja halálát egykedvűen fogadta, s aznap a délutáni órákban két vendéglőben is megfordult, hol bort fogyasztott.

A bizalmas felderítés során beszerzett adatokból következtetve az a feltevés alakult ki, hogy Kárász Lajos 1941 április 19-én a délelőtti órákban

édesanyját előre megfontolt szándékkal megölte és a gyilkosság elkövetése után a helyszínt úgy állította be, mintha anyja a kocsiszinben lévő padlásfeljáróról leesett volna.

A bizalmas adatgyűjtés befejezése után az őrs járőrével karöltve a nyílt nyomozást bevezettem. Kárász Lajos gyanúsítottat a községházára idéztetem s mivel a községházán a kikérdezéshez alkalmas hely nem állott rendelkezésre, az akkor üresen álló iskolaépületben fogtam hozzá kikérdezéséhez. Felkértem, hogy mindazt, amit anyja elhalálózásával kapcsolatban tud, adja elő. Azt elhallgattam, hogy mint gyanúsítottat akarom kikérdezni. Kárász a kikérdezése ellen tiltakozott azzal, hogy már egy esetben ártatlanul meghurcolták és nem fogja tűrni, hogy őt anyja elhalálózásával kapcsolatban gyanúsítsák. Ő ése felesége mindenben ártatlanok, ezt az é.....-i kir. ügyészség is belátta, aminek beszédes bizonyítéka az, hogy feleségével együtt szabadlábra helyezték. S mivel még a pusztta gyanúsítást sem tűri, mindenét pénzzé teszi és elköltözik B... községből.

Kárász tiltakozásának céljával tisztában voltam. Azt mondtam neki, hogy kár idegeskedni, most senki sem gyanúsítja semmivel. Csupán arra kérem, mondja el nekem, hogy szerinte édesanyja halála mi módon következhetett be. E kijelentésem Kárászt szemelláthatóan megnyugtatta és nagy bőbeszédűséggel elmondotta az ő szépen felépített védekezését, melynek a lényege az volt, hogy ő és felesége ártatlanok. Édesanyja haláláért felelősség nem terheli. Az orvosi vizsgálat is megállapította, hogy anyja szívszélhűdés következtében leesett a padlásfeljáróról s a koponyán lévő sérülést akkor szenvedte. Hangoztatta azt is, hogy anyját nagyon szerette és vele békés családi életet élt, annak halála nem állott érdekében.

Kárászt hagytam beszélni, annak dacára, hogy a jelen volt bizalmi egyének a fejükkal állandóan integettek felém, hogy ne higgyem el, amit Kárász előad. Amikor Kárász közölte velem, hogy egyéb előadni valója nincs, a már rendelkezésemre álló és tervszerűen időrendi sorrendben csoportosított adatokat egyenként, kérdések formájában; elébe tártam. Megválaszolásukra csak rövid gondolkodási időt engedtem. Kárász izzadni kezdett és amikor látta, hogy a kérdések özönét kell megválaszolnia, sírva fakadt, hogy ne kínozzam, inkább elmond mindent. És elkezdett beszélni, mint aki nagy tehertől akar szabadulni. Elmondta, hogy az atyja halála után maradót vagyont anyja örökölte. A vagyont szerette volna mindenáron anyja kezéből kivenni és azzal szabadon rendelkezni. Anyja azonban ebbe nem ment bele. Emiatt napirenden volt köztük a veszekedés. Már évekkel ezelőtt elhatározta, hogy anyját meggyilkolja és a vagyont magának biztosítja.

1941 április 19-én 6 óra tájban Sötét Simon b... lakos megjelent lakásán és közölte vele, hogy az általa megrendelt gyümölcsfák megérkeztek, váltsa ki azokat. Ezt követően B... községbe ment, hova kb. 7 óra tájban érkezett meg. Itt felkereste azokat az egyéneket, akik vele közösen rendeltek gyümölcsfákat és azoktól a gyümölcsfák ellenértékét beszédte. A pénzbeszedés után visszatért B... községbe, hova kb. 9 óra tájban érkezett

meg. Lakására megérkezve, rajta kívül senki sem tartózkodott ott, mert fia az iskolában, felesége a libalegelőn volt. A vele házközösségben élő anyját sem látta a lakásán. Közben fia az iskolából hazajött, kit kerékpáron a libalegelőn levő feleségéhez küldött ki. Az időt újságolvasással töltötte. 11 óra tájban arra lett figyelmes, hogy valaki a kocsiszín ajtáját kinyitotta. Kiment az udvarra és akkor látta, hogy anyja megy a kocsiszínbe. Az udvaron ő is a kocsiszín felé tartott és amikor odaért, akkor látta, hogy anyja a kocsiszínben tárolt szenéből pár darabot a kosarába tett. Anyját ezért felelősségre vonta s ebből szóváltás támadt anyja és közte. Eközben a kocsiszínben elhelyezve volt gyalupad mellé támasztott akácfadorongot felkapta és azzal egy ízben anyját hátulról fejbesújtotta. Édesanyja az ütés következtében összeesett s ő anélkül, hogy meggyőződött volna arról, hogy anyjában van-e élet, az ütésnél használt dorongot eldobta, a kocsiszínből kijött annak ajtáját betette s az udvaron keresztül az utcára ment. Ott látta, hogy fia kerékpáron közeledik s mivel félt attól, hogy ha fia a lakásban éri, akkor az esetleges nyomozás alkalmával árulója lehet, fiát nem várta be, hanem az ellenkező irányban, a községen keresztül, az úgynevezett „Ollósi“ dűlőben levő szőlőjébe ment. A szőlőben feldúlt lelkiállapota miatt dolgozni nem tudott, ezért visszatért lakására, hova kb. 13 óra 30 perckor érkezett meg. Hazaérkezésekor felesége a konyhában tartózkodott, tőle ebédet kért. Az ebéd feltalálása után felesége kiment az udvarra és pár perc múlva azzal tért vissza, hogy: „Azonnal gyere, mert anyáddal valami baj történt, ott fekszik a kocsiszínben a farakás mellett“. Feleségével együtt azonnal a kocsiszínbe ment és látta, hogy anyja ugyanabban a helyzetben van, ahogy ő leütötte. Ebből arra következtetett, hogy anyja meghalt. Közelebb menve anyja hullájához, látta, hogy feje erősen vérezik. Anyja hulláját ülőhelyzetbe hozta, majd vízbemártott zsebkendőjével véres fejét és arcát lemosta. Feleségét a szomszédba küldte segítségért, hogy anyja hulláját bevigyék a szobába. Amikor a szomszédból segítség érkezett, anyja hulláját lepedőbe csavarták és bevitték a szobába, hol a véres és sáros ruházatát levették és a hullát felöltöztették tiszta ruhába. Minthogy nem volt pénze, felkereste ifj. Béres József b. . . . lakost és felajánlott neki 6 hold földet megvételre. Ifj. Béres 5100 P-ért a földeket meg is vette s 100 P előleget kapott tőle. Ezt követően a postára ment, a községi orvost távbeszélőn anyja haláláról értesítette és kérte, hogy anyja hulláját vizsgálja meg. Útközben betért két korcsmába, hol bort fogyasztott, majd visszatért a lakására és ott az orvos megérkezését megvárta. Az orvos a hullaszemlét megejtette. Ő az orvost tájékoztatta, hogy anyját a kocsiszínben a padlásfeljáró mellett találta halva és az a gyanúja, hogy anyja a padlásra akart felmenni s a lépcsőn megszedülve, leeshetett. Ily értelmű tájékoztatása után az orvos szívszélhűdést állapított meg és a temetési engedélyt megadta. A temetési engedély megadása után a halálesetet a községi elöljáróságnál is bejelentette, majd koporsót rendelt és anyját felravatalozta. A ravatalozásnál segédkező asszonyokat felkérte arra, hogy anyja véres és sáros ruházatát mossák ki, majd április 20-án a kocsiszínben levő véryomokat felmosás által el-

tüntette és anyja leütésénél használt akácfadorongot eltűzelte.

Tagadta azt, hogy anyja meggyilkolásában feleségének része volna, vagy arról bármit is tudna.

Tekintettel arra, hogy Kárász Lajos beismerő vallomását sem személyi, sem tárgyi jellegű adatokkal nem tudtam alátámasztani, B. . . . község vezető-jegyzőjét felkértem, hogy Kárászt anyja meggyilkolására vonatkozóan jegyzőkönyvileg hallgassa ki. Kárász a községi elöljáróság által történt jegyzőkönyvi kihallgatása alkalmával is beismerő vallomást tett.

A bizalmas felderítés és nyílt nyomozás során Kárász Lajosné ellen nem lehetett olyan adatokat beszerezni, amelyekkel bizonyítani lehetett volna azt, hogy anyósa meggyilkolásában része lett volna.

Kárász Lajost az é. . . . i kir. törvényszék 1941. december 11-én megtartott főtárgyaláson gyilkosság büntetéseért életfogytiglani fegyházra ítélte.

Kárász Lajosné időközben öngyilkosságot követett el és meghalt.

Értesülésem szerint Kárász Lajos ügye fellebbezés folytán a táblához került, a tábla a törvényszék ítéletét megváltoztatta és Kárász Lajost köztálati halálra ítélte, amit végre is hajtottak rajta.

*

A megelőző szolgálat súlya a közbiztonsági felderítésen nyugszik. Ha ez jól működik, a csendőrnök mindenről tájékozottnak kell lennie, ami az őrskörletben történik. Ismernie kell a lakosságot és viszonyait. Itt a fél falu már huzamosabb idő óta számolt azzal, hogy Kárász előbb-utóbb elteszi láb alól az anyját. Az áldatlan állapot anya és fiú között köztudomású volt. Ügylátszik azonban, hogy a közbiztonsági felderítés nem működött jól és az őrs volt az egyetlen, mely mindezekről nem tudott. Nem képzelhető el, hogy mindezek ismeretében az őrsparancsnok az asszony halála hírének vétele után azonnal ki ne küldött volna egy járőrt a helyszínre a haláleset körülményeinek tisztázására, ami eredménnyel járt volna. Akkor még tárgyi bizonyítékokat is lehetett volna találni. A gyilkos azt a dorongot, amellyel anyját agyonütötte, csak másnap semmisítette meg és a véryomok egy részének eltávolítására is csak másnap került a sor. Az első nyomozás tehát késve indult és az okozhatta a sikertelenséget.

Községekben nincsenek törvényszéki orvosok. A községi orvos, körorvos nem törvényszéki orvos, hanem gyógyító orvos. Ennek megfelelően megállapításaik bűnügyekben nem mindig tökéletesen helytállóak. Ezt ez a példa is mutatja. Ebből az a tanulság, hogy a nyomozó csendőrség sohase bízza magát százszázalékosan az ilyen orvosszakértő szolgáltatott adatokra, hanem igyekezzék a saját bűnügyi ismereteinek felhasználásával más irányban is megállapításokat eszközölni és adatokat gyűjteni.

Helyesen járt el ennél az esetnél a nyomozó, midőn bizalmas megállapításokkal sértett, továbbá a gyanúsított multjára és viszonyára olyan értékes adatokat gyűjtött, melyek tervszerű életétárása a gyanúsított lelki egyensúlyát felborította és beismerésre bírta.

FARKAS DEZSŐ

alezredes

Váratlanul ragadta ki a halál sorainkból Farkas Dezső alezredest. 1943 szeptember 6-án rosszul lett Budapesten a villamoson és szívbaja pillanatok alatt végzett vele. Őszinte részvételt és fájdalommal állunk meg korai halála előtt.

31 évig szolgálta odaadó hűséggel a testületet. A tartalékos tisztiiskola elvégzése után, 1912 november 1-én került a csendőrséghez. Mint szakaszparancsnokhelyettes kezdte meg szolgálatát Ipolyságon, Esztergomban és Trencsénben. Ezután szakaszparancsnok volt Kaposváron, Kecskeméten és Kiskunfélegyházán, járási csendőrpáncsnok Nagylétán és Monoron, gyalogtanalosztályparancsnok Cegléden és Makón, iskolaparancsnok Csongrádon, kerületi előadótiszt Szombathelyen, Pécsen és Debrecenben, az utóbbi helyen szárny-, majd osztályparancsnokhelyettes, osztályparancsnok Berettyóújfalun és Beregszászon és végül kerületi előadótiszt Pécsen.

Kitüntetései: Háborús Emlékérem karddal és sisakkal, II. oszt. Tiszti Szolgálati Jel, Erdélyi Emlékérem, 1912/13. évi Emlékkereszt és Osztrák Háborús Emlékérem karddal.

Emlékét kegyelettel őrizzük!

Lugosfalvi István marosvásárhelyi X. kerületbeli alhadnagy, augusztus 14-én Szászrégenben, gyomorrákban meghalt. Jánosházán temették el. 1913. április 26. óta szolgált a testületben. Az I. oszt. Leg. Szolg. jellel, a Háborús Emlékéremmel, Erdélyi Emlékéremmel, Osztrák és Bolgár háborús emlékéremmel volt ellátva.

Bálint Géza budapesti I. kerületbeli főtörzsőrmester, szeptember 9-én Budapesten, közúti baleset következtében meghalt. Budatétényben temették el. 1927. óta szolgált a testületben. A II. oszt. Legénységi Szolgálati jellel és az Erdélyi Emlékéremmel volt ellátva.

Iván Pál kolozsvári IX. kerületbeli törzsőrmester, augusztus 24-én Zsibón, szívbénulás következtében meghalt. Zsibó községben temették el. 1922. március 16. óta szolgált a testületben. Az I. oszt. Legénységi Szolgálati jellel és az Erdélyi Emlékéremmel volt ellátva.

Nyugállományú bajtársaink közül meghaltak:

Baricza Mátyás főtörzsőrmester (VI. ker.), 1899—1910-ig szolgált,

Gläser Béla főtörzsőrmester (IX. ker.), 1896—1907-ig szolgált,

Nagy Sándor törzsőrmester (I. ker.), 1912—1921-ig szolgált,

Tillik János főtörzsőrmester (II. ker.), 1891—1922-ig szolgált a testületben.

Kegyelettel őrizzük emléküket!

HIREK

Az aradi tizenhárom

soha el nem szakad a magyarság szívéből s ha meg is halatta őket az életünkre törő elvakult gyűlölet latrok halálával, akasztófán, nekünk a leghősibb és leggyönyörűbb halál az Ő haláluk! Az aradi tizenhárom magyar tábornok vértanuhalála!

1849 szeptember 21-én és 26-án állottak a császári haditörvényszék előtt, mint az orosz segítséggel levert magyar szabadságharc vezetői. Büszkén, felemelt fejjel, keményen! Pedig tudták jól, hogy mi vár rájuk. Egyedül Görgey Arthur kapott Haynau tábornagytól — az orosz cár erélyes közbenjárására — nem várt kegyelmet. A többinek megbélyegző, gonosz ítélet jutott, szökött fegyenceknek való. Október 5-én hirdették ki előttük a halálos ítéletet. Négynek golyó általi halál, a többi kilencnek akasztófa járt, mint útszéli betyárnak, gyilkos zsványnak... A tizenhárom áldott emlékezetű, hős tábornoknak!

Csaknem száz esztendő távolából ködlik fel magasztos alakjuk. Elénk lépnek sorra:

Aulich Lajos, a szabadságharc utolsó hadügyminisztere, a bányavárosok küzdelmének vezetője, Isaszeg hőse, Buda ostromlója,

Damjanich János, a dicsőséges tavaszi hadjárat hőse, Vác elfoglalója, a legendás „vörösispások” parancsnoka,

Dessewffy Aurél, a sárosmegyei nemzetőrség vitéz parancsnoka,

Kiss Ernő, a legendás Hannover-huszár, a szerbek legyőzője,

Knezich Károly, a tápióbicskei győző,

Lahner György, aki ruhát és fegyvert szerzett a 48-as honvédségnek,

Lázár Vilmos, a felvidéki hadműveletek és Temesvár ostromának hős dandárparancsnoka,

gróf Leiningen-Westerburg Károly, a komáromi és váci csaták oroszlánja,

Nagy Sándor, a nagysallói, komáromi csaták vezére,

Pölteberg Ernő, a kápolnai, harsányi és zsolcai csaták győztese, a tavaszi hadjárat hőse,

Schweidel József, a pákozdi csata vezére, Debrecen városparancsnoka,

Török Ignác, Komárom és Szeged védője, *gróf Vécsey Károly*, a Délvidék, Temesvár hőse.

Előttünk áll mind a tizenhárom hős vértanú. Kiss, Lázár, Dessewffy és Schweidel tábornok homloka és atillája véres a golyóütötte sebektől, a másik kilenc tábornok kemény nyakát a hóhér kötele szorítja el. Ez jutott hősi életük befejezéséül... Úgy állnak előttünk, ahogy éltek: bátran, villogó szemmel, a nemzet jobb sorsát keresve. Fejüket dicsfény övezi, arcukról diadalmas csaták emléke tükrözik, szemükben a hit világít. Így láttatja alakjukat a magyarral örökké az emlékezés október hatodikája.

Meggyaláztatásuk hosszú ideig megnehezítette a nemzet kibékülését az uralkodóházzal s a nemzet nem is tudta elfejteni soha 1849 október 6-át. A kivégzés napja mindmáig gyásznappunk maradt, hirdetve, hogy nem felejtünk! Nem felejtjük a szörnyű igazságtalanságot és nem az Ő áldozatos példájukat, mellyel a hazaszeretet erőadó újabb tüzeit gyujtották fel a magyar szívekben.

Október 6-án egy egész nemzet hálája száll hozzájuk a magasba, hogy meghozták és így hozták meg nemzetükért a legnagyobb áldozatot!

v. T. L.

A fény és árnyék

változatainak, a formák és hangulatok szépségének mesteri meglátója, a csendőrfényképezés egyik legtehetségesebb és leglelkesebb művelője örök álmát alussza már. Megrendítő a fiatalságának és értékes munkásságának váratlan, szomorú elmúlása. Alig tudjuk elhinni, hogy a fáradhatatlan munkatárs — nincs többé.

Bálint Géza főtörzsőrmester hosszú évek óta látta el lapunkat a csendőri élet legszebb mozzanatait megörökítő képeivel. Ha végiglapozzák bajtársaink a Csendőrségi Lapok évfolyamait, láthatják azt az értékes munkát, melyet Bálint főtörzsőrmester végzett lapunk szebbé tétele érdekében. Nyugtalanul kereste állandóan az újabb és újabb lehetőségeket, hogy megtalálja a csendőr szemet és lelket gyönyörködtető és lelkesítő képeket. Mert képei szépségük mellett a hivatásszeretet hirdetői is, valamennyiben az igazi csendőrt tudta megörökíteni.

Megboldogult bajtársunk az égi mezőkön fényképez már, de emléke velünk marad, kitörölhetetlenül.

CSENDŐRPARANCSNOKSÁGOK FIGYELMÉBE. A m. kir. honvédelmi miniszter úr 1943. augusztus 14-én kelt 114.852/eln. 20.—1943. számú rendeletével az 1944. évi csendőrségi zsebkönyv megrendelésének határidejét szeptember 15-re módosította. A zsebkönyv adatainak megküldésére azonban továbbra is az 1941. szeptember 12-én kelt 100.893/1941. eln. 20. sz. honvédelmi miniszteri rendelet érvényes, vagyis az adatokat a november 1-i állapotnak megfelelően november 10-ig kell a szerkesztőségnek megküldeni. Kérjük azokat a parancsnokságokat, amelyek az adatokat már beküldték, közölgék az újabb változásokat november 10-ig a szerkesztőséggel. A zsebkönyvek árának levonására vonatkozó rendelkezés is érvényben maradt.

Kitüntetés adományozása. A Kormányzó Úr Ö Főméltósága legfelsőbb elhatározásával adományozni méltóztatott a Magyar Erdemrend Lovagkeresztjét: vitéz Ferenczy László alezredesnek — Budapesten és környékén 1942. év őszén megindult, az állami és társadalmi rendet veszélyeztető szervezkedés felderítése, valamint a hadviselés és a honvédelem érdekeit veszélyeztető cselekmények végrehajtásának megelőzése terén felmutatott kiválóan eredményes és hasznos teljesítményeiért; egyúttal elrendelni méltóztatott, hogy **Dicsérő Elismerése** tudtul adassék: *Bakonyi István* századosnak — ugyanezen felderítés és megelőzés alkalmával felmutatott kiváló és eredményes teljesítményeiért; továbbá a Szovjet elleni hadműveletek alkalmából **elrendelni** méltóztatott, hogy **Dicsérő Elismerése** a **hadiszalag és a kardok egyidejű adományozása** mellett **újlag** tudtul adassék: *Száday Béla* főhadnagynak, az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért.

Tartós vezénylés és beosztás. A m. kir. honvédelmi miniszter úr — a m. kir. belügyminiszter úrral egyetértésben **tartósan vezényelte:** *Nyilas Iván* századost Szatmárnémetiből Budapestre, *dr. Kuli Sándor* századost Ungvárról Budapestre, *dr. Csoknyai Ernő* századost Veszprémből Szabadbattyánba, *Péterffy Zsombor* századost Tatáról Győrbe, nemes felvintzi *Andrási Gyula* századost Debrecenbe és nemes bárcziházi *Bárczi Dezső* századost Ungvárról Bárczára, a karhatalmi századokhoz századparancsnokul; **beosztotta:** *Rezsőházy Boldizsár* ezredest, beosztott törzstiszti minőségben a budapesti I. kerület törzséhez, *Tárkányi László* és *Gyenge Pál* hadnagyot Szabadbattyánba, *Gaál József* és *Csurka Péter* hadnagyot Győrbe, *Szászy Sándor* hadnagyot Debrecenbe, *Borovszky Taszilo* és nemes palocsai *Palocsay Zoltán* hadnagyot Bárczára, a karhatalmi századokhoz, vitéz *Aghy Zoltán* hadnagyot az ungvári tanzászlóaljhoz oktatótiszti minőségben.

Tiszti Szolgálati Jel és Díszérem odaítélése. A m. kir. honvédelmi miniszter úr odaítélte: a **II/B. osztályú Tiszti Szolgálati Jelet** *Kormos Kálmán* g. őrnagynak; a 35. évi tényleges szolgálati idejüknek betöltése alkalmából a **Szolgálati Díszérmest:** *Csuti Mihály* alhadnagynak, *Burai József* főtörzsermesternek és *Lajos* törzsermesternek.

Dicséret. A szombathelyi III. kerület parancsnoka *Szabó György* II. őrmestert, *Békési Ferenc*, *Gera Sándor*, *Gögs Lajos* csendőrt, **okirati**lag, *Kondor Jenő* csendőrt **nyilvánosan** megdicsérte. A miskolci VII. kerület parancsnoka *Zséli József* prb. csendőr tizedest **okirati dicséretben** részesítette.

Megszökött a fogoly. Szeptember 4-én a dombóvári vasúti őrs által elfogott és nyomozás végett a **szabadszentkirályi** őrs járőrének átadott *Marton István* sokszorosan körözött egyén, Pécsbagota községben a nyomozást végző járőr őrizetéből megszökött. A **kápolnokmonostori** őrs állományába tartozó *Selymes Lajos* csendőr és *Demeter Antal* prb. csendőrből állott járőr őrizetéből, szeptember 17-én *Flórián Miklós* betöréses lopás miatt elfogott egyén megszökött. *Katona Bálint* siófoki őrsbeli csendőr őrizetéből *Mészárosics Gizella* lopás miatt elfogott egyén szeptember 17-én a siófoki községházáról megszökött. *Kolompár Mihály* többrendbeli lopás miatt elfogott dombóvári lakos cigány, szeptember 19-én *Villány* községben, az őrs járőrének őrizetéből megszökött.

Varga Lajos IV. csendőr a kiskunhalasi 1. lovas tanzásznál a lovascsendőrképző tanfolyamot elsőnek végezte.

Fegyveres csavargók felbukkanása. *Felsőbudak* község határában szeptember 15-én éjjel *Doór Vilmos* budapesti lakost és *Vugon Károly* kerületi főerdőort 2—3 fegyveres csavargó megtámadta. Közöttük lövöldözés keletkezett. Sérülés nem történt. *Csurog* község határában, szeptember 17-én éjjel *Iván Ferenc* mezőőr két ismeretlen egyént igazolásra szólított, akik erre pisztolyból két lövést adtak le. Sérülés nem történt. A tettesek elmenekültek.

Csendőrségi Közlöny. 35. szám. Magasabb havizsöld és csendőrségi pótdíjfokozatba való besorolása a nyugállományú legénységi egyéneknek. Katonai díjzabás helyesbítése. 36. szám. Szolgálati utazások alkalmával felszámítható illetményekre vonatkozó körrendelet módosítása és kiegészítése. Hűsallatása a csendőrség tanalakulatainak. Keztyű viselése szolgálatban. 37. szám. Nyugdíjba beszámítható szolgálati időhöz hadiév hozzászámítása. Hadapródi jelzés rendszeresítése. Anyagi nehézségekkel kapcsolatos ruházati takarékosági intézkedés. Figyelőlap nyomtatvány fehér papíron való előállítása. Lóápolási és lópatkolási átalány újabb szabályozása.

Távbeszélésnél a „Halló” szó használatának megszüntetése. A m. kir. honvédelmi miniszter úr egyik rendeletével a távbeszélő igénybevételénél a „Halló” szó használatát betiltotta. Távbeszélő hívásra a felhívott az „itt” szóval, valamint nevének és rendfokozatának és ha szükséges, szolgálati állásának bemondásával jelentkeztek. Erre a hívó is hasonlóképpen jelentkeztek vissza a felhívottnak. A beszélgetés befejezését mindkét személy a „Vége” szóval jelezze. A fentiekkel érintett távbeszélő forgalmi szabályok helyesbítésére külön történik intézkedés.

Nyelvművelés rovatunk bevezetőjében folyó évi 14. számunk 437. oldalán többek között ezt írtuk: „Első ízben történik meg, hogy a nyelvművelők körén kívül eső helyről indul el a nyelvművelés vállalásának kezdeményezése: a Csendőrségi Lapok szerkesztősége követel részt a nyelvművelés munkájából.” A történelmi hűség kedvéért meg kell jegyeznünk, hogy a Csendőrségi Lapok már 1930. II. 20-i számában rovatot nyitott a „nyelvmagyarítás” szolgálatára s innen kezdve éveken át jelentek meg hasonló célzatú közlemények, mégpedig vitéz *Rózsás József* ezredes, a Magyar Katonaujság, stb. kiváló szerkesztője közreműködésével, az ő „Magyarosan, Katonásan” című könyvecskéje alapján.

Helyesbítés. Folyó évi 17. számunk 520. oldalán, „A csendőrség nyugdíjas ügyei” című cikk 5. bekezdésének 3. sorában, *Pestszentlőrinc* város a budapesti osztály gazdasági hivatal nyilvántartásában álló helységek közül törölnendő és a gödöllői osztály gazdasági hivatal nyilvántartásában álló helységek közé irandó.

A nagyváradi csendőr tanzászlóalj köztétkezésénél egy nyugállományú nőten, özv. vagy elvált tiszthelyettes, mint irodavezető, állandó alkalmazást kaphat. Javadalmazása: 200 P havifizetés, étkezés és elhelyezés. Számvívó tiszthelyettesek előnyben. Gépírásban való jártasság és munkaképesség feltétel. Jelentkezni lehet a nagyváradi csendőr tanj. parancsnokságnál személyesen vagy írásban október 20-ig. A kérvényben jelteni kell a nyugállományba helyezés napját, az utolsó beosztást és a nyilvántartó gazdasági hivatalt.

Alkalmazás. A nagyváradi csendőrtanzászlóalj köztétkezése a tehergépkocsija vezetéséhez olyan leszerelt vagy volt csendőr egyént alkalmazna, aki tehergépkocsi vezetésé-

ben jártas és vezetőigazolvánnyal rendelkezik. Javadalmazás havonta: 220 pengő, ételmezés, lakás, fűtés és világítás. Az ajánlatokat írásban kell megküldeni a közétkezés vezetőjének.

A „CSENDŐR LEXIKON”-t

megrendelő bajtársainkat értesítjük, hogy a papír- és munkaárakban bekövetkezett ár-emelkedések következtében a lexikon ára előreláthatólag 9 pengő lesz. Amennyiben a megrendelők közül valaki nem tartana igényt az ár-emelkedés miatt a lexikonra, kérjük, értesítsen bennünket legkésőbb folyó hó 15-ig. Aki nem értesít, úgy tekintjük, hogy rendelését fenntartja. Folyó hó 15-ig újabb rendeléseket is fogadunk el a 600 oldalas, igen értékes könyvre. (Előfizetési felhívást lásd a folyó évi április 1-i számunk 212. oldalán.)

Melléklet. Lapunk mai számához csatoltuk a Kalotay Árpád sorsjegyáruüzlet (VIII., József-körút 26.) mellékletét.

SZEMÉLYI HÍREK.

Előléptet. Őrmesterré: a debreceni VI. kerületben: Vácsi Imre csendőr.

Megbízás. A szegedi V. kerületben: Szabolcs Lajos alhadnagy a külső csoportvezetői teendők ellátásával; a marosvásárhelyi X. kerületben: Tóth István I. alhadnagy a szakaszparancsnoki teendők ellátásával megbízott.

Kinevezés. A budapesti I. kerületben: Tóth János V. főtörzsőrmester őrsparancsnokká, Tömöri Gyula főtörzsőrmester alcsoportvezetővé, Hajgató László törzsőrmester ideiglenes őrsparancsnokká, Vatai György v. törzsőrmester ideiglenes alcsoportvezetővé; a szombathelyi III. kerületben: Pánczél János v. törzsőrmester ideiglenes őrsparancsnokká; a kassai VIII. kerületben: Dávid Lajos, Vas József I., Veres András főtörzsőrmester őrsparancsnokká kineveztetett.

Véglegesítették: a budapesti I. kerületben Turi Sándor, Kiss Sándor II., Boros Miklós, Szeles József, Balassa Benedek, Kecskés János, Tóth Imre I., Istvánov József, Lajcsok Dániel; a székesfehérvári II. kerületben: Baumgartner Béla, Bedőcs Ferenc, Hegedüs Béla, Illés Géza, Kovács Gyula II., Köbli István, Kósa József I., Kovács Kálmán, Lénárt Lajos, Molnár Ferenc, Németh Gyula I., Rozmán István, Torma Vilmos, Solymosi Lajos, Szabó András, Takács Jenő, Takács Géza, Tál József, Bali János, Horváth Jenő, Bódi László, Csuti István, Dénes István, Gábor János, Gombkötő Károly, Major István, Polgár István, Rózsás Mihály, Szentgyörgyvölgyi Károly, Takács György, Takó István, Tóth Lajos II., Molnár Ferenc II., Tili Antal, Tóth Ferenc I., Tőreki Lajos, Nyikos József, Horváth Fe-

renc József I., Eperjes Jenő, Tóth József, Standt Imre, Kovács János IV., Kovács Lajos, Tamizer Ferenc, Nagy Elemér; a pécsi IV. kerületben: Süveges József, Süveges Sándor, Pintér István, Bakó György, Nagy János I., Somogyi József, Nagy Illés, Takács Gábor, Szászfai Károly; a szegedi V. kerületben: Pete János, Brecsak Antal, Bukor József, Dobra Péter, Faragó Gábor, Ferenczi József, Gál Ferenc, Kruták István, Milus Sándor, Varga Ferenc, Nagy János, Répás Illés, Rácz M. János, Tóth János; a debreceni VI. kerületben: Kómüves András, Kiskúti Pál, Kecskeméti István, Németh Ferenc, Kovács Gyula II., Varró Zsigmond, Kovács János, Révész Lajos, Kalicz Kálmán, Szilágyi István, Szádai János, Ale Imre, B. Kovács György, Berta Béla, Buczkó Béla, Bodnár József, Szabados László, Balogh Imre, vitéz Berki Imre, Nagy Ernő; a miskolci VII. kerületben: Berze Dezső, Nagy Sándor III., Tóth István II., Kassa József; a kassai VIII. kerületben: Erdélyi István II., Gyarmati Miklós, Józsa János II., Kiss Zoltán, Lyubka István, Juhász György II., Berta István, Szegő Ferenc, Cziráku József, Tribula András, Szőke Ferenc II., Czene Sándor, Erdélyi Sándor, Volosinovszki János, Novák László, Pál Lajos II., Győri Gábor, Bozó Ferenc, Vértesi István, Halász András, Csontos István, Baráth László, Szabó Ferenc I., Baráth Károly, Sándor István III., Kiss János II., Lempner Gyula, Juhász József VII.; a kolozsvári IX. kerületben: Mózes János; a marosvásárhelyi X. kerületben: Patyi János, Varga Elek, Driszkó János, Gulyás József, Polgár Sándor, Torzsás Sándor, Nagy Béla II., Olasz János, Sarkadi József, Szücs Gábor, Kardos József II., Pócsi László, Réti József, Vlasic József csendőröket az előirt próbaszolgálati idő letelte után.

Vitézzé avatás. A pécsi IV. kerület állományába tartozó Perintfalvi József őrmestert a Kormányzó Úr Ó Főméltósága vitézzé avatta.

Házasságot kötöttek: dr. Hegedüs Mihály százados Czigány Irén úrhölgygel Budapesten, dr. Tamás Gyula főhadnagy Sárváry Mária Anna úrhölgygel Budapesten, dr. Horváth Sándor főhadnagy Meskó Etelka úrhölgygel Budapesten; a budapesti I. kerületben: Fenyvesi Mihály őrmester Bakodi Katalin Vilmával Gyórszentivánon, Győr István őrmester Pap Margittal Budapesten, Bakai András őrmester Igaz Eszterrel Tótkomlóson, Németh István csendőr Szücs Ilonával Markotabodogén, Pádár István főtörzsőrmester Ari Bertával Budapesten, Nagy József őrmester Bader Borbálával Zsámbékon, Tari József őrmester Ecséri Margittal Tápiószőlőben, Kiss János II. őrmester Nagy Ilonával Várpalotán, Tamás István őrmester Makaró Julianával Muraszemenyén, Szita János őrmester Morva Juliannával Gyömrőn, Csaba István I. őrmester Zajdáczi Máriával Balkányban, Bodrogi Sándor őrmester Monger Margittal Csömörön; a székesfehérvári II. kerületben: Bugyi István törzsőrmester Kovács Máriával Vereben, Takács András őrmester Ember Ilonával Érden, Halász Bernát főtörzsőrmester Tóth Matildal Bajnán, Bató János őrmester Péter Lujzával Esztergomban, vitéz Rimaszécsi Barnabás őrmester Boldizsár Emmával Arnóton, Hargita József főtörzsőrmester Dániel Matildal Győrben, Buzási Balázs törzsőrmester Szabó Mária Magdolnával Jászapátin, Gábor István őrmester Pucher Máriával Ersekujváron, Szabadkai István csendőr Keresztes Máriával Udvardon; a szombathelyi III. kerületben: Tomor János őrmester Hadarits Terézia Katalinnal Agyagosszergényben, Bujtor Ferenc őrmester

Ne írjunk elismerő és köszönő levelet árak jó minőségéért, olcsó áráért stb., mert egyes cégek az ilyen leveleket gyűjteményes nyomtatványba foglalva, üzleti reklámnak használják fel, már pedig a m. kir. csendőrség tagjai nem lehetnek hírverői semmiféle üzletnek!

Csak kifogástalan árut

szállító cégek hirdethetnek lapunkban. Ehhez az is szükséges, hogyha olvasóinknak a vásárlások során bármelyik cég ellen kifogása merül fel, ez a mi tudomásunkra jusson. Kérjük tehát olvasóinkat, közöljék velünk kifogásaikat, hogy iogos panasz esetében törölhessük hirdetők sorából az illető céget.

Torma Itonával Zalagalsán, Vági Márton őrmester Vinter Katalinnal Szulokon; a pécsi IV. kerületben: Árvay András őrmester Till Katalinnal Pécsen; a szegedi V. kerületben: Bérczes Pál őrmester Ihász Itonával Zsablyán; a debreceni VI. kerületben: Lakatos István I. őrmester Antal Mária Gizellával Törökszentmiklóson, Bözörményi István őrmester Balog Máriával Balmazújvároson, Latorcai János csendőr Timár Gizellával Endrődön, Bánföldi György őrmester Csesznek Annával Örvényen, Kemecsei Miklós őrmester Székely Margittal Bánrévén; a miskolci VII. kerületben: Czibak László őrmester Balassa Margittal Tarnaméran, Kovács István I. főtörzsőrmester Fekete Juliannával Miskolcon, Nagy Lajos I. főtörzsőrmester Koloncsák Erzsébettel Pétervásáran; a kassai VIII. kerületben: Bábi Jenő őrmester Blizskó Máriával Szerencsen, Czagány Sándor törzsőrmester Lengyel Gizellával Lácán, Böcz László őrmester Gerzsenyi Gizellával Nagybégányon, Szittya György csendőr Hanzló Judittal Kondoroson, Dombóvári Dezső őrmester Menyhért Jolánnal Telkibányán, Bereczki Jenő őrmester Bozsuk Gizellával Nagybocksón, Tózsia Mihály őrmester Moldávczuk Teodóziával Tiszabogdányban; a kolozsvári IX. kerületben: B. Katona István őrmester Kiss Emiliával Szentotornyán, Dér Sándor őrmester Csiszár Erzsébettel Türrjén; a marosvásárhelyi X. kerületben: Kovács Pál II. őrmester Olasz Terézszel Szálván, Kiss Mihály őrmester Pakó Rozáliával Kézdimartonfalván, Siklósi János őrmester Chreszteczki Máriával Bösön, Csizmadia Ferenc őrmester Kádek Juliannával Ogyallán, Miskolci István őrmester Bucsi Katalinnal Tusnádon, Török János v. törzsőrmester Kovács Margittal Zabolán.

Született: a budapesti I. kerületben: Szécsi Károly őrmester feleségének Gábor fia, Köszirtes János törzsőrmester feleségének János-Károly fia, Porogi Rókus törzsőrmester feleségének Imre-Kálmán fia, Karacs Gábor törzsőrmester feleségének Gábor fia, Bogdán József őrmester feleségének József fia, Kiss Sándor törzsőrmester feleségének Katalin Zsuzsanna leánya, Petre Mihály törzsőrmester feleségének Mihály-Miklós fia, Bártfai Lajos főtörzsőrmester feleségének Zsófia-Lenke leánya, Bujdosó B. József főtörzsőrmester feleségének Mária-Magdolna leánya, Pelle János törzsőrmester feleségének Ferenc fia, Pádár Gergely őrmester feleségének László-Tibor fia, Csetneki Antal őrmester feleségének Mária-Antónia leánya; a székesfehérvári II. kerületben: Végvári Dénes őrmester feleségének Magdolna leánya, Laki Ferenc főtörzsőrmester feleségének Ferenc-István fia, Fekete Bálint törzsőrmester feleségének István-József fia, Illés Ferenc törzsőrmester feleségének Ferenc-Lajos

Balázs fia; a szombathelyi III. kerületben: Angyal Ferenc II. őrmester feleségének Mária-Magdolna leánya, Tóth Ádám főtörzsőrmester feleségének Edit-Irén leánya, Erős József őrmester feleségének József-Tibor fia, Csontos József törzsőrmester feleségének József fia; a pécsi IV. kerületben: Lakatos Károly főtörzsőrmester feleségének Erzsébet-Mária leánya, Harmatos Lajos törzsőrmester feleségének László-Ottó fia, Szabados György főtörzsőrmester feleségének Mária-Anna leánya, Trombitás István törzsőrmester feleségének István fia, Visnyei András törzsőrmester feleségének András-Géza fia, Farkas Károly őrmester feleségének István fia, Császár Gyula őrmester feleségének Gyula fia, Csizmadia István törzsőrmester feleségének István-József fia; a szegedi V. kerületben: Tóth József III. őrmester feleségének József-László fia, Papp Imre őrmester feleségének Ilona leánya, Márton Kálmán főtörzsőrmester feleségének Ildikó-Ilona leánya, Ambrus Sándor őrmester feleségének Sándor-István fia, Király Mihály csendőr feleségének Agnes-Edit leánya; a debreceni VI. kerületben: Márvány József főtörzsőrmester feleségének István-Antal fia, S. Varga Károly őrmester feleségének Klára-Magdolna leánya, Papp Imre őrmester feleségének Erzsébet-Mária leánya, Várhelyi József őrmester feleségének József fia; a miskolci VII. kerületben: Bacskai László törzsőrmester feleségének Mária leánya, Bérczes András alhadnagy feleségének Árpád-László fia; a kassai VIII. kerületben: Katona Nándor törzsőrmester feleségének Anna leánya, Kelemen Sándor őrmester feleségének Éva-Mária leánya, Szalontai Antal őrmester feleségének Antal fia, Bognár Ferenc II. őrmester feleségének Ferenc fia, Bana Bálint főtörzsőrmester feleségének Bálint-István fia, Módos Mihály törzsőrmester feleségének Erzsébet leánya, Pataki József I. törzsőrmester feleségének Gabriella leánya, Földi István főtörzsőrmester feleségének Erzsébet leánya, Török János őrmester feleségének László fia; a kolozsvári IX. kerületben: Nemes József főtörzsőrmester feleségének Rezső fia; a marosvásárhelyi X. kerületben: Székely József I. főtörzsőrmester feleségének Mária-Magdolna leánya, Kardos József I. törzsőrmester feleségének Béla fia, Szabó István II. őrmester feleségének István fia, Lakatos Miklós I. törzsőrmester feleségének Éva-Erzsébet leánya, Karácsonyi László főtörzsőrmester feleségének László fia. Nagy Géza őrmester feleségének Ilona és Piroska leányai.

Halálozás. Szücs Balázs törzsőrmester László fia Ungváron, Bogdán József őrmester József fia Nagykőrösön, Markos István főtörzsőrmester felesége Mátyás Erzsébet Kaposváron, Bakai József főtörzsőrmester Katalin-Bella leánya Szovátán, meghalt.

Brunnhuber

udvari és kamarai FÉNYKÉPÉSZ

BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 61. TELEFON: 134-178

Művész kivitelű fényképek, tablóképek, aquarell, olajfestmények, levelezőlapok, igazolványképek, külső felvételek

Mi a magyar gyártmányú

THEBRIS

MASOLO IRONT
HASZNÁLJUK

GYÁRTJA

SCHULER JÓZSEF RT., BUDAPEST

Fényképező cikkek
Rádió készülékek

Székesfehérvár, Nagy Sándor-u. 5.
Vidéki érdeklődésnél válaszbélyegot kérek

RÖHLICH-nél

EPEKÖBETEGEK próbálják ki a rég bevált
„SPECOLITH“ 2 epekő-teát.

Egy doboz 10 napi adag ára: ... P 3-80 + 0-05

Megrendelhető a készítőnél:

ÁRENDÁSSY LÁSZLÓ „Flóra“ gyógyszertára,
Pestszentlőrinc, Üllői-út 175. Telefon: 342-340.

Jó Bertalanné
Butort butorszalonjából vásároljunk
bizalommal.

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 82. I. 3. Telefon: 223-131.
Vidékre árajánlatot küldünk.

HUSZÁR PENGE

BERECZKY ZOLTÁN

egyenruha és úri szabósága,

KOLOZSVÁR, Wesselényi Miklós-u. 29.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól fogadunk el, hanem másoktól is, tizenöt hasábnál hosszabbat azonban csak előzetes megállapodással. — A közlemények fogalmazási útciszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlésnek és a kiegészítésnek jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot a papírlapnak csak egyik oldalára, félhasábosan és lehetőleg írógéppel kell írni. Olvashatatlan vagy névtelen kézirattal nem foglalkozunk. A kéziratok sorsáról ebben a rovatban küldünk üzenetet. Vissza csak akkor küldjük a kéziratot, ha a szerző megcímzett és bélyeggel ellátott borítékot mellékel hozzá. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra fenntartjuk tulajdonjogunkat, beleegyezésünk nélkül tehát sem másutt közölni, sem utánnyomatni nem szabad őket.

Közlemények különnyomatát a nyomda a szerződésben megállapított árszabás szerint készíti el.

Minden hozzánk intézett levélre a szerkesztői üzenetekben válaszolunk, jelige alatt. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét, vagy ötjegyű számot választani. Aki jeligét nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

Levéiben akkor sem válaszolunk, ha a beküldő bélyeg mellékel.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőr Lekszikon“ rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzánk intézett leveleket nem terelünk szolgálati útra, írójukról és tartalmukról senkinek sem adunk fölvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőrtisztek, valamint a honvédség, a rendőrség, a bíróságok, az igazságügyi és a közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére évi 12 pengő, nyugállományú csendőrlegénység részére pedig évi 8 pengő. A legkisebb előfizetési idő: félév. A nyugállományú csendőrlegénység az előfizetési díjat negyedévi 2 pengős részletekben is fizetheti.

Az előfizetési díjat a „Csendőrségi Lapok“ 25.342. számú postatakarékpénztári csekkszámájára kell befizetni.

Címváltozását mindeki maga köteles velünk közölni. Címváltozás bejelentésekor a nevet, rendfokozatot, a régi és az új címet pontosan és jól olvashatóan kell megírni.

A. J. tsz. szkv. Az 1921. évi XXXII. t.-c. 5. §-a értelmében a tényleges katonai (csendőrségi) szolgálatba való belépés vagy újra belépés előtt polgári állami szolgálatban eltöltött idő beszámítható szolgálati időnek számít, — feltéve,

hogy az átlépés a polgári szolgálatból a tényleges katonai (csendőrségi) szolgálatba 30 napnál nem hosszabb megszakítás után vagy pedig az állandó vagy időleges nyugállományból történt.

1111. 1. A Szut. 95. pontjának 2. bekezdése szerint a legénységnek a középiskolák alsó 4 osztályának magánúton elvégzéséhez az engedélyt az előjáró kerületi parancsnokság adja meg. Kérelmét írásban, szolgálati úton kell előterjeszteni. 2. A kéreztett tanár címe: Dr. Endrei László, Budapest, IV., Magyar-u. 27., III. emelet 1. Középkolai magánvizsgákra vidéken lakók előkészítését is vállalja. A mai mozgalmas időkben azonban alig hinnénk, hogy a nehéz szolgálat ellátása mellett még vizsgákra is készülhessen.

K. S. Az említett tárgyban a 113.056. és 113.718—eln. 20.—1943. sz. H. M. rendeletek intézkedtek, de ezeket csak az érdekelt kerületi parancsnokságok kapták meg.

22.222. Ha rosszul esik is, megmondjuk őszintén: semmi reménye nem lehet arra, hogy visszaténylegesítése sikerüljön. Az 1921. évi XXXII. t.-c. 3. §-a alapján Önt állandó nyugállományba kell helyezni s ezen az sem változhat, hogy időközben a gyógyulás útjára lépett. Meggyőződésünk, hogy valóban helyrejött és megértjük azt is, hogy minden vágya visszahúzza a tényleges szolgálatba, de be kell látnia, hogy a törvénynek azt a rendelkezését, mely az ilyen természetű betegség esetén újabb felülvizsgálatot nem tesz lehetővé, Önnel szemben is alkalmazni kell. Ez azonban ne szegje kedvét. Még fiatal és előtte áll az élet ezernyi lehetősége. Próbáljon egyéniségének megfelelő polgári pályán elhelyezkedni s mielőbb megtalálni helyét a dolgozó társadalomban.

Csendőr egyenruha. A levelében leírt öltözeti sajátosságok a honvéd legénységnél éppenúgy tilosak, mint a csendőr legénységnél. Azok, akiknél ilyen látott, szabálytalan öltözéket viseltek. Minden feljebbvalónak joga, sőt kötelessége ilyen esetben fellépni és a szabálytalankodót az előírások betartására figyelmeztetni vagy — ha ennek nincs foganatja — feljelenteni.

Sz. M. Beregszász. 1. A szolgálat végén a laktanyában megtartott pihenőnél a járőr tagjainak őrszolgálati minősége — az 1941. évi 13. sz. Cs. K.-ben közzétett 581.624/20.—1941. sz. H. M. rendelet értelmében — a tényleges bevonulás időpontjával megszűnik, ettől kezdve tehát szolgálaton kívül állóknak kell tekinteni őket. Egyébként olvassa el 1941. évi július 15-i számunkban (474. oldal) a 26. sz. lexikon-választ. 2. Mivel több azonos nevű bajtársunk van, címváltozását csak akkor vehetjük figyelembe, ha megjelöli régi állomáshelyét, ahová a lapot legutóbb kapta.

S. L. Bustyaháza. A szemernyős tábort sapkát járőröltözethez csak a 802.355/20.—1943. sz. H. M. körrendelet (L. f. évi 33. sz. Cs. K.-t) B/2. pontjában felsorolt esetekben viselheti. Kényelmes öltözethez hordhatja, de csak olyan alkalommal, amikor a kényelmes öltözet viselését az Öltözeti táblázat megengedi.

Horthy Miklós élete:

Herczeg, Harsányi Zsolt stb. 600 oldal, képekkel . P 34.—

Legújabb lexikon:

20.000 kérdésre válaszol. A tudás ábc-je . . . . P 28.—
Megrendelhetők: „FARKAS“ könyvkiadó és könyvterjesztő váll-nál, Budapest, VI., Dessewffy-u. 40. Postai stb. küldés!

ZONGORÁK Pianinók

vétele, eladása, csere.
Részletre is.

REISSMANN IMRÉNÉ

Budapest, Rákóczi-út 55. szám.
TELEFON: 137-898 • KERESZTÉNY CÉG

S E N D Ő R A
SORSJEGYET

Kalotay Árpád
 sorsjegyarúgó fiúklubban
 Bpest, VIII., Jónás-kr. 26
 vásárolja.

Magyar gyártmány!
Cipők, csizmák, szíjzatok,
nyerges, tölténytáskák,
pisztolytáskák fényesítésére
és ápolására.

11.111. Az olyan leány, aki szüleiivel kötekedő, durva és durcás magaviseletű, ugyanilyen lesz a férjével szemben is. Az ilyen természetű asszony mellett pedig szenvedés lesz az élete. Ne tévessze meg, hogy a leány most, a jegyesség ideje alatt Önnel szemben előnyös oldalát mutatja. Ezt teszi minden leány, aki férjhez akar menni. A tisztán látó férfiak azonban meg kell látnia, hogy mi rejlik a külszín mögött. Azt tanácsoljuk, szakítson a leánnyal addig, amíg nem késő. Igen jól tette, hogy hozzánk fordult.

Zágon. 1. A „Közlekedésrendészet egységes szabályzata” c. könyv a könyvtári forgalomban már régebben kifogyott, de részletes ismertetését megtalálhatja a szakirodalom különböző kiadványaiban. Ilyenek: „A gépjárművezetői vizsga rendészeti anyaga kérdésekben és feleletekben” (Stádium Rt. kiadása, megrendelhető ugyanott, ára legutóbb 2.50 P volt); Tusnádi Elthes Gyula: „Rendészet és közbiztonság” c. könyve VI. kötete (megrendelhető a szerzőnél, Budapest, I., Szentháromság-tér 4. szám).

Napsugár. Ha ideiglenesen vezényelték, úgy a 156.600/VI. b. — 1925. sz. B. M. körrendelet 7. §. 2. pontja szerint az illetményeszerű vezényeltetési pótdíjra van igénye, hacsak a vezénylést elrendelő parancs (rendelet) mást nem állapít meg.

Tűzharcos. A csendőrlégénység nőülési korhatárának leszállítására vonatkozólag semmiféle rendelet nem jelent meg. Szóbeszédre ne adjon. Egyébként az az indok, hogy hadiárva s hogy több mint egy évig volt a harcúterén, a nőülési szempontjából nem játszik szerepet. A hadműveleti területről távházasságot kötő legénység sem a korhatár leszállításában, hanem a nőülési kérvény soronkívüli elintézésében jut előnyhöz. Kedvezményben most is csak a vitézzé avatott csendőrök részesülnek, amennyiben kérvényüket már 28. életévük betöltése után benyújthatják.

Tomor. A csendőrség rendszeresített létszámán a közbiztonsági viszonyok figyelembevételével a törvényben, illetve — annak felhatalmazása alapján — a kormányhatóság által megállapított keretlétszámot értjük, melynek fenntartását az állam a költségvetésében biztosítja. A teljes csendőrségi rendszeresített létszámot a belügyminiszter úr osztja el az egyes kerületek s azokon belül az osztályok között. Az egyes alosztályok és őrsök rendszeresített létszámát — a belügyminiszter úr által osztályonként meghatározott létszám keretén belül — a Szut. 629. pontja szerint, a kerületi parancsnokság állapítja meg. A rendszeresített létszámtól meg kell különböztetni a tényleges (valóban meglévő, vagy másképpen: állománykezelési) és az élelmezési (egy adott időpontban jelenlévő) létszámot. (L! még az 1942. évi november 15-i számunk 722. oldalán „19.424” jelű üzenetünket.) 2. Olvassa el az 1932. évi március 1-i számunkban a 149. oldalon közölt 55. sz. lexikon-választ, ott megtalálja a részletes magyarázatot. 3. Az ünnepekről és katonai szünnepokről az 1941. évi 14. sz. Cs. K.-ben megjelent 98.523/eln. 20.—1941. sz. H. M. rendelet intézkedik. Olvassa át figyelmesen.

Várunk. Előreláthatólag f. év novemberében. Amikor vezénylési helyét megtudta, írja meg nekünk.

Sz. Gy. Csanád. 1. Az évi szabadságkiméretbe a tanalakulatoknál engedélyezett szabadság is beszámít. (L! az 1933. évi 17. sz. Cs. K.-ben közzétett 45.845/eln. VII. c.—1933. sz. B. M. körrendeletet.) 2. Nem ismerjük, de aligha keresz-tény cég.

Bizalom. 1. A származás igazolása vérségi alapon történik, tehát a természetes apja és az ő szüleinek okmányait kell felterjeszteni. Ha édesanyja férje azonos a természetes apával, Ön már nem tekinthető törvénytelennek, mert az utólagos házasságkötés törvényesítette. Az igazoláshoz azonban szükség van arra, hogy a törvényesítés ténye — vagyis az, hogy Önt édesanyjának férje gyermekének elismerte — szüleinek házassági leveléből és az Ön születési anyakönyvi kivonatából kitűnjék. Ha szülei ennek bejegyeztetését házasságkötésük alkalmával elmulasztották, most pótolniuk kell az illetékes anyakönyvi hatóságnál. 2. A gömörmegeyi Zavatka község magyar neve: *Agostonlak*. Jelenleg Szlovákiahoz tartozó területen, Garamszécs környékén fekszik.

Kárpátalja. Olvassa el mai számunkban „S. L. Bustya-háza” jelű üzenetünket. A kis tollforgató állandó tartozéka a szemernyős tábort sapkának, anélkül nem lehet viselni.

Kastély. 1. A „nemzetes” jelzőt jogszerűen ma már csak a vitézek használhatják. A Vitézi Rend „Kiskátéja” VI. fejezetének 3. pontja értelmében a vitézeket — tekintet nélkül társadalmi rangjukra és rendfokozatukra — „nemzetes úr”, feleségeiket pedig „nemzetes asszony” megszólítás illeti. 2. A „vizsgázott” szót az új előléptetési rendelkezések megjelenése óta (L. f. évi 10. sz. Cs. K.-t) a rendfokozat előtt kell használni. Mi is csak azt mondhatjuk, amit az előléptetési szabály 10/b)–c) pontja előír. A végrehajtás e tekintetben a kerületek feladata.

Szolnoki osztály gazdasági hivatala. Kérjük közölni az érdekelt nevét és beosztását. Erdemi választ csak azután adhatunk.

Mátra. 1. A külszolgálatban távol töltött időre a közgazdálkodás a napibetétet nem térítheti vissza. Ez a rövid és a hosszabb tartamú szolgálatokra egyformán vonatkozik. A Cs.—20. „Határozványok” 29. pontja sem tárgyalja a külszolgálatot a visszatérítési esetek között, ami a közgazdálkodás jellegében leli magyarázatát. A köztétkezés — nagyobb kereteire támaszkodva — a külszolgálatban távollevőknek is könnyen megoldhatja a visszatérítést, a közgazdálkodásnál azonban igen nehéz volna ezt végrehajtani, mert a külszolgálatba induló járőrök úgyszólván állandóan váltogatják egymást s a közgazdálkodásvezető más se csinálhatna, mint a visszajáró napibetétek kiszámítását és kifizetését. Ez azonban még nem is olyan lényeges szempont, mint a másik: a közgazdálkodás anyagi helyzetének biztosítása. A közgazdálkodás fenntartása csak a fejenkénti alaptörke és napibetét együttes felhasználása mellett lehetséges. A tagok anyagi szempontból valamennyien érdekeltek, mert a vagyonszűk együttes összege adja a közgazdálkodás forgatókéjét, melynek értékén tartása és

MAGYAR PAPIR ÉS ÍRÓSZERSZÁLLÍTÁSI VÁLLALAT
SCHULER ISTVÁN ÉS FIAI
BUDAPEST, V., SZALAY-UTCA 3. SZÁM.
TELEFON: 12-43-08 ÉS 12-96-76.

BÁCSÉNYSZKI ALAPÍTVÁ: 1881.
„PRECISION” óra és ékszeraktár
KOLOZSVÁR, MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR 15.
TELEFON: 37-59.

**Csendőrségi nyomtatványok és felszerelési
cikkek szállítója:**

VITÉZEK
Termelő-, Beszerző- és Értékesítő
SZÖVETKEZETE

papírosztálya

Budapest, XII., Bernáth Géza-utca 14. szám

(A csendőriaktanya közelében.)

növelése a helyes gazdálkodás mellett elsősorban a napibetétek összegétől és rendszeres befizetésétől függ. Az alap-tőke és napibetét tehát egymás függvénye. Semmi sem mutatja jobban ennek a megállapításnak igazságát, mint a Cs. 20. Határozványok 15. pontjának ez a rendelkezése: „Ha az alaptőkében hiány keletkeznék, akkor ezt a napibetét felemelésével, esetleg az alaptőkének készpénzzel való kiegészítésével kell pótolni.“ Helytelenül gondolkozik és a saját érdekeiről feledkezik meg, ha a külszolgálatban töltött időre napibetétje visszafizetésének szükséges és jogos voltát hangoztatja, különösen ezekben a nehéz időkben. A vissza nem fizetett napibetétek az Ön vagyonrészét is növelik, tehát veszendőbe nem mennek. Tudjuk, hogy táskaelelmet ma már kevés órs tud biztosítani, de a vezénylési pótdíj ennek részbeni fedezését szolgálja. Az áldozatokat ezen a téren is hozzá kell számítani azokhoz a követelményekhez, amelyeket a háborús viszonyok mindannyiunkkal szemben támasztanak. 2. A Szut. 522. pontja módot ad ugyan a honvédség tisztai parancsnokságainak (hatóságainak) arra, hogy sürgős esetekben — ha a késedelem veszéllyel jár — a csendőr őrsöket, járőröket és szolgálatban álló egyes csendőröket a Szut. 64. pontjában előírt szolgálatok végzésére — hatáskörükön belül — közvetlenül is megkereshessék, de a levélben említett parancsnokság ennek a jogának gyakorlását nem bízhatja legénységi állományú beosztottjaira. Ezek ugyanis nem dönthetnek jogosan és megnyugtató módon abban a kérdésben, vajjon a felhívás alapjául szolgáló eset valóban olyan sürgős-e, hogy a késedelem veszéllyel járna. Az ilyen esetekben egyébként a Szut. 525. pontjának 3. bekezdése az irányadó. Aszerint járjanak el. 3. Ezzel a kérdéssel legközelebbi számunkban részletesen foglalkozunk. 4. Kérjenek engedélyt az osztályparancsnokságtól. 5. A jegyző, mint közhivatalnok, a községi előjáróság nevében jár el, ennek viszont csak a Szut. 522. pontjában említett sürgős esetekben van közvetlen felhívási joga. A leányleventék elővezetése általában nem függ össze olyan helyzettel, melyben a késedelem veszéllyel jár. Erre a kérdésre is vonatkozik az, amit fentebb a 2. pont utolsó két mondatában írtunk. 6. Jelentsék a szárnyparancsnokságnak s kérjenek intézkedést.

Nehéz helyzet. Igaza van, Ön nem lehet szenvedő alanya a vasúti tisztviselő tévedésének. Azt tanácsoljuk, fizesse meg a Máv.-nak a különbőzetest és megtérítését szolgálati úton kérje a B. M. úrtól.

Rózsá. A Kosik v. Kossik név eredete ismeretlen. Lehet szláv eredetű, bár a magyarból is meg lehetne magyarázni. Az utóbbi lehetőségre való tekintettel nem kell okvetlenül megváltoztatni.

N. I. cső., Diósgyőr. Szabályaink szerint kölcsönös át-helyezési kérelmeket nem közölhetünk.

Régi vágy. Olvassa el mai számunkban „1.111“ jelű üzenetünket, abban ugyanerre a kérdésre válaszolunk.

Törekvés gyümölcsöt hoz. Legyen türelemmel, utána nézünk.

1916. D. G. A most beküldött 8 P figyelembevételével az előfizetése 1944. V/31-ig van rendezve.

Hévíz. A most beküldött 2 P figyelembevételével az előfizetése 1943. X/31-ig van rendezve.

B. P. ny. á. főtörm. Orosháza. Előfizetése 1943. június végével lejárt.

Nagymaros. A Dencs családnév a Demeter keresztnév származéka és lehet magyar képzés is. Magyar területeken gyakrabban előforduló név. Meghagyandó.

D. I. prb. csendőr, Balassagyarmat. A Magyar Etimológiai Szótárban a *darabont* szóról olvasható, hogy *darabant* alakváltozata mellett voltak *drabant* és *drabant* alakváltozatai is. Minthogy pedig ez a szó a mi nyelvünkben „gyalogos katonát“, „megyei v. városi katonát“, „testőrző katonát“, végül „mindenes férfi cselédet“ jelentett s egyik-másik vidéken ma is ezt jelenti, mind a négy alakjában változott családnévvé is. Született magyar embereket is elnevezhettek foglalkozásuk alapján Darabonth-nak, Darabant-nak vagy Drabant-nak (l. ilyen családneveket Magy. Oklevélszótár, M. Nyelv. XXV. 235. stb.) Amde a *darabant* közszó idegen nyelvből való, sok más nyelven is „gyalogos katonát, testőrt“ jelent (Trabant: német; drabant: cseh, tót, lengyel, horvát), tehát akit Drabant-nak hívnak lehet nem magyar is. Mindenesetre magyarosabb volna a *Darabant* alak.

K. L. Balassagyarmat. A kéredezett alakulat irattára elkallódott. Próbálja megszerezni a szükséges igazolásokat volt előljárótól, vagy bajtársaitól.

KÉZIRATOK. FÉNYKÉPEK.

T. S. ny. törm., Bácskula. Jó, közölni fogjuk.

Cs. B. Mátészalka. Lelkes csendőrré vall az írása, kár, hogy csak általánosságokat ír, amire nincs szükségünk. Írja le pl. egy érdekes lovas szolgálatát, azt szívesen fogadjuk s ha megfelel, közöljük is.

N. G. Budapest. Jó tanulság van benne. A közlendők közé helyeztük.

Szigetvár, 1921. Önnek szép emlék, de közlésre nem alkalmas. Visszajuttattuk.

Mecsek. Maga a kép jó, de a beállítása (szájon csókolja a gyermeket) nem. Minthogy értékes nagytás, kivételesen visszaküldjük. — Kérdezett régi cikke gyengének bizonyult, nem közölhetjük.

G. B. Domszóló. K. F. J. Alsóegregy. Közlésre nem alkalmas képek.

Egyenruházat HOKSÁRI

KELETI P.-U.-NÁL BAROSS-TÉR 4
NYUGATI P.-U.-NÁL TERÉZ-KÖRÚT 60

PAPIR, IRÓSZER

**Csendőrségi nyomtatvány,
EGYENRUHÁZATI FELSZERELÉS**
szükségletünket szerezzük be

. CSERFAI ISTVÁN-tól

BUDAPEST, VI., JÓKAI-UTCA 22. A nyugati p. u.-tól 2 perc.
Megbízható óskerestény cég! • Pontos postal kiszolgálás.

MINERVA

IRODALMI ÉS NYOMDAI MŰINTÉZET R. T., KOLOZ VÁR
Igazgatóság és üzeme: Brassai-u. 7. Telefonszám: 18-87. Könyv- és papír-kereskedés: Mátyás király-tér 8. Telefonszám: 15-98.
AZ ERDÉLYI MAGYAR EGYHÁZAK KÖNYVKIADÓ- ÉS NYOMDAVÁLLATA
Könyvnyomda • Könyv- és papírkereskedés • Könyvkiadóvállalat • Könyvkötészet
Cinkográfia • Borítékgyár • Domborítékgyártás • Üzletkönyvgyár
Vonalazóüzem • Lapkiadóvállalat • Bélyegzőkészítés
Redeti festmények, metszetek, művészi reprodukciók

MEGBIZHATÓ! KENYELMÉSI ELŐNYÖS!

„TAKARÉKOSSÁG“

R.-T. DEBRECEN

BEVÁSÁRLÁSI RENDSZERE

124 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget,
1 helyen jelent fizetési kötelezettséget, s
havonta megújuló továbbvásárlás jogával!

FELVILÁGOSÍTÁST, VÁSÁRLÁSI
ÚTALVÁNYOKAT KÉSZÍTÉSGEL

NYUIT A KÖZPONTI IRODA DEBRECEN, DEÁK FERENC-UTCA 9.

Lábápolás csendőröknél
életségükért!

Mert csak egészséges lábakkal végezheti kifogástalanul szolgál-
latát. Hetenkint 1-2-szer, lábvíz után egy mogorónyol nagyságú
CSANDA-téle PODEOL-lal masszírozzuk jól be lábainkat
s a fáradt lábak azonnal felfrissülnek. A lábizzadás, kellet-
etlen szag, égető érzés, pöffedség azonnal megszűnnek,
lábai üdők friss-ek lesznek és járása végében könnyűvé válik
minden gyógytárban,
PODEOL drogériában kapható
és a készítőnél postán megrendelhető. Ára 1:99 pengő.
CSANDA GYÓGYSZERTÁR, NAGYVÁRAD
A nagyváradi Csendőrszék szállítására.

B. L. Ikervár. Képeit egyelőre visszatartjuk. Úgy tervezzük, hogy egyiket hozzuk egy tábori csendőri képsorozatban.

Aratás, 1943. Gratulálunk derék családjához, szép munkát végeztek. Bár szívesen megtennénk, de ilyen természetű dolognak nem szoríthatunk helyet.

V. I. Zombor. Homályos, elmosódott képek. Küldjön élesebbeket, ha jók, szívesen közlünk belőlük.

Gy. K. Dunapálos. Ezek a képek sokszorosításra nem alkalmasak. Küldje a többi, hogy válogassunk.

Mi, 1943. Öszintén szólunk: minden intelligens ember ír ilyen verset. Nincs benne különösebb tehetség, nem biztatjuk, hogy folytassa.

Egy erdélyi csendőr. Igen derék, lelkes magyar ember. Adjon az Isten sok-sok ilyen jó magyart a Hazának. A verse azonban rossz, ami nem is báj, ez semmit el nem vesz az Ön értékéből.

1935. Szép gondolatok, jól is ír, de nem nekünk való munka. Olyan munkát kérünk és várunk Öntől, amit közölhetünk.

R. I. alhdgy. Kaposvár. Igen ügyes nyomozás volt! Közzöljük.

Megfejtés.

Folyó évi 11. számunkban pályázatot hirdettünk annak leírására, hogy a Szut. 432. pontjában felsorolt tilalmak szigorú betartásával ki hogyan bírta beismerésre a gyanúsítottat. Sok és igen tanulságos dolgot kaptunk, melyek íróik leleményességét és hivatásteretét igazolják. Célunk ezekkel a pályázatokkal az, hogy fiatal bajtársaink ismereteit és hiányos gyakorlati tapasztalatait bővítsük, ezért a legjobbakat közölni fogjuk.

Alább közöljük azok neveit, akik jutalmat kaptak:

Bérczes József II. őrm. (Miskolc), Császi Lajos cső. (Nagybánya), Füleki József ny. alhdgy. (Kaposvár), Gallai József alhdgy. (Mohács), Kiss András II. tőrm. (Szombathely), Komoly Dezső alhdgy. (Szombathely), Kozma Mihály alhdgy. (Munkács), Molnár Lajos tőrm. (Pécs), Nagy József őrm. (Tata), Pataki József főtőrm. (Turkeve), Regős Pál főtőrm. (Domoszló), Szabó Lőrinc ny. alhdgy. (Rákospalota), Szentkúti István ny. tőrm. (Csepel), Török János őrm. (Csolnok—Augusztatelep), Vörös Ferenc tőrm. (Ungvár).

VÁSÁROLJUNK OSZTÁLYSORSJEGYET TÖRÖK BANKHÁZNÁL UDAPEST, IV., SZERVITA-TÉR 3. SZÁM.

A legjobb úri és

**EGYENRUHÁK
szabója**

Kriston János

egyenruházati cikkek kereskedése
Budapest, VIII.,
Baross-tér 1. I. 8.
Telefon: 349-606
Postal szétküldés

**BUTORT
BREZNICKY BERTALAN** kiváló minőségben kedvező fizetési feltételekkel vásároljunk
MŰSZTALOS
BÚTORÜZLETÉBEN
KASSA, KOSSUTH LAJOS-U. 5.

CIPŐ, CSIZMA és
mindennemű bőrkészítmény
ápolására, fényesítésére
a kiváló

Készíti **KNAUSZ FERENC**
vegyipari üzeme,
Budapest, III., Bécsi-út 137.

Pályázat.

Nemes verseny

című pályázatunkat, miként azt június 15-i számunkban jeleztük, megismételjük. Azt szeretnénk látni, ki milyen eredménnyel járult hozzá az 1943 április 1-től szeptember 30-ig terjedő idő alatt, hogy a Nyomozókulcs, Pótlék, 10 napos névmutató és a Nyé. alapján elfogadók, körözötték száma csökkenjen. A legjobb eredményt felmutató tíz csendőrt az eredmény arányában 40—60 pengős pénzjutalomban részesítjük.

A pályázat adatait 1943 november 1-ig ilyen kimutatásban közöljük bajtársaink:

A pályázó neve és rendfokozata	Melyik órson?	Az elfogott neve, Melyik Ny.-kulcs stb. melyik oldalán található?	Az órs iktatószáma

Kérjük, hogy a kimutatást az adatok helyességére nézve az őrsparancsnokok záradékolják.

Kétszeresen számítjuk, ha valakit az őrsállomáson letelepedettek, vagy ott alkalmazottak közül fogott el a járőr s kétszeresen számítjuk a körözött katonaszökevények elfogását is.

Csak személyre szóló pályázatokat fogadunk el, őrsokeket (őrsbeliek együttes pályázatát) nem.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

BENEDEK MIHÁLY alezredes.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 18.
Felelős: Györy Aladár igazgató.

A legmakacsabb **láb és hónalj** izzadást meggyógyítja, a bőrt nem szárítja, selymessé teszi. Bőrkegyedést és **tyukszemét** megpuhítja, **fájdalmat megszünteti.**

Kapható: Gyógyszertárakban és drogériákban.

Főlerakat: Bp. Rökk Szilárd-u. 20
Telefon: 135-414.

Katonai rendjelek — Jelvények — Sportérmek
Szalagok — miniatűrök — Javítások

MORZSÁNYI cégnél
Budapest, IV., Váci-u. 36. Tel.: 182-217.

Alapítási év 1970.

A csendőrség kedvelt bevásárló helye.

Csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek nagyraktára

PALLADIS
R.T.

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 130. I. EM.
Távbeszélő: 120-013. (A Hősök-tere közelében)

ÓRÁT arany-ezüst **ÉKSZERT** vásároljunk
BUO CZ VILMOS órás- és ékszerésznél
KASSA, Fő-utca 17. Szakszerű
 javítások
 Veszek aranyat, ezüstöt, drágakövet legmagasabb napi áron

Egyenruházati felszerelési cikkeket esztétik
KAZAI JÓZSEF cégnél
 vásároljunk
 A m. kir. csendőrség szerszámok szállítója. Polgári és katonai szabóság
MISKOLC, Szemere-u. 4.

KERÉKPÁRT, alkatrészeket, vásároljunk
 rádiót, **VARRÓGÉPET** **KISS BÉLANÉ**
 műszaki kereskedésében,
 A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.
NAGYVÁRAD, Kossuth L.-u. 3.

Pontos **ÓRÁT**, arany, ezüst **ÉKSZERT**
Ajándéktárgyakat bisalommal vásárolhatunk
GYENGE ISTVÁN
 szakképzett órás és ékszerésznél,
NAGYVÁRAD, Rákóczi-út 19. • Szakszerű órajavítások. • A m. kir. Csendőrség szállítója.

Mi csendőrségi nyomtatványokat, könyv, papír, töltőtollat
SIMON ISTVÁN
 CÉGNEL VÁSÁROLUNK.
NAGYVÁRAD, Bémer-tér 3. Telefon: 26-43.
 A m. kir. Csendőrség szállítója.

EGYENRUHA
 Polgári szabóság, felszerelési cikkek
Gergely Béla
NAGYVÁRAD, Mezey Mihály-utca 1.
 A m. kir. csendőrség Bihar és Szatmár megyei osztályának szerszámok szállítója
 Megbízható, pontos kiszolgálás.

PONTOS szolgálathoz
 pontos **ÓRÁT** Arany,
 ezüst ékszeret Mi
 Optika, fotocikkek.
Gede Lajos
Székesfehérvár
 ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZNÉL
 VÁSÁROLUNK
 Zita királyné-út 2. sz.

ZALKA LAJOS
EGYENRUHÁZATI FELSZERELÉSI CIKKEK
URI SZABÓSÁG
SZÉKESFEHÉRVÁR, Nádor-u. 35.
 A magy. kir. csendőrség szerződéses szállítója. • A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételeit.

Szíves figyelmébe!
 Egyenruházat, felszerelési cikkek
 megbízható minőségben
SZABÓ LÁSZLÓ cégnél
BUDAPEST, IX., MESTER-UTCA 38.
 Pontos postai kiszolgálás. Az Önállósítási Alapból létesült cég.

Egyenruházati és felszerelési szaküzlet.
 Csendőrségi nyomtatványok. Pontos postai kiszolgálás.
KOVÁCS JÁNOS
DEBRECEN, Hatvan-u. 2.

VILÁGHÍRŰ

WAFFENRAD
STEYR WAFFENRAD

WANDERER

Márkás kerékpárok!

Csendőrök részére kb. 500 vidéki
 viszonteladónál beszerezhető.

Forduljon bizalommal vidéki
 képviselőinkhez, ahol nemcsak
 gondos kiszolgálásban lesz része,
 hanem kerékpárját szakszerűen
 is kezelik.